Ազգ
Azg
armenian daily
31 մարտ 2004 չորեքշաբթի 56 (2981)

Շփման գծում հնարավոր են բախումներ

ԱՄՆ պետքարտուղարի առաջին տեղակալ Ռիչարդ Արմիթեյջը Բաքվում մտահոգություն է հայտնել ղարաբաղյան խնդրի կարգավորումը ձգձգելու առնչությամբ: Ըստ «Թրիբ դեյլի նյուզի», Արմիթեյջը բերել է Կոսովոյում վերջին շրջանում տեղի ունեցած իրադարձությունների օրինակը, հավելելով, որ Լեռնային Ղարաբաղում նույնպես կարող են լինել բախումներ:

Մեր կողմից հավելենք, որ վերջին օրերին ղարաբաղա-ադրբեջանական շփման գծում հաճախակի են դարձել փոխհրաձգությունները, սահմաններում նկատվում է լարվածության աճ:

Սամվել Բաբայանն ազա՞տ կարձակվի

Ստեփանակերտում եւ ԼՂՀ տարբեր բնակավայրերում ժողովրդի շրջանում տարածվում են խոսակցություններ, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի նախկին հրամանատար Սամվել Բաբայանը ժամկետից շուտ ազատ է արձակվելու Շուշիի բանտից: Բաբայանը մեղադրվել եւ բանտարկվել է ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ 2000 թ. մարտին մահափորձ իրականացնելու մեջ:

Բոչի քաղի կանանց, ձվերը շաղելու եւ առանց հանգուցյալի թաղումների մասին

Առձակասման սցենարները Հայաստանում

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

«Խորհրդարանի այսօրվա աշխատանքները կոալիցիան փորձում էր բոյկոտել, բայց ընդդիմությունը կարողացավ ապահովել Ազգային ժողովի բնականոն գործունեությունը: Այսինքն, ընդդիմությունը երբ ցանկանա, իշխանությունները այն ժամանակ կաշխատեն, իսկ երբ իրականացնենք նաեւ ժողովրդի պահանջը՝ իշխանությունները հրաժարական կտան», այսպիսի մարտական տրամադրվածությամբ էին երեկ համակված հակաիշխանական միության ներկայացուցիչները՝ հայտնվելով խորհրդարանում: Իսկ հնարավոր բոյկոտի պատճառը հայտարարությունների ժամին Արամ Զավենի Սարգսյանի սպասվելիք հայտնությունն էր, որի ընթացքում ենթադրվում էր իշխանափոխության կոնկրետ ժամկետների մասին հայտարարություն:

Այնուամենայնիվ, ընդդիմադիրները վերջնականապես խորհրդարան կմտնեն երկու դեպքում միայն՝ «Քոչարյանի հրաժարականն ընդունելու եւ պաշտոնանկության գործընթացը իրականացնելու համար»:

Տես ▸ էջ 3

ԸՆԴԴԵՄ ԴԵՍՊԱՆԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Ապրիլի 3-ին բողոքի ցույց Փարիզում Մեծ Բրիտանիայի հյուպատոսության առաջ

«Կալիֆոռնիա կուրիերի» հրատարակիչ Հարութ Սասունյանը Լոս Անջելեսից գրում է, որ ապրիլի 3-ին Փարիզում Մեծ Բրիտանիայի հյուպատոսության շենքի դիմաց տեղի է ունենալու բողոքի ցույց: Ցուցարարները դատապարտելու են Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թորդա Աբբոտ-Ուոթի՝ Հայոց ցեղասպանությունը կասկածի տակ դնող եւ հայ ժողովրդի հասցեին արված հայտարարությունները: Նմանօրինակ բողոքի ցույցեր են ակնկալվում նաեւ ապրիլի 24-ին՝ մի շարք երկրներում, այդ թվում՝ Հայաստանում, բրիտանական դեսպանատների առաջ: Սասունյանը վկայակոչելով «Ազգի» մարտի 27-ի հրապարակումը, որում թերթը հայկական հասարակական եւ քաղաքական կազմակերպություններին հորդորել էր բոյկոտել բոլոր այն իրադարձությունները, որոնց կարող է ներկա լինել Աբբոտ-Ուոթը, գրում է, որ համապատասխան արդյունավետ կլիներ, եթե Հայաստանի պաշտոնյաները եւ կազմակերպությունները խուսափեին որեւէ միջոցառման կամ կոնֆերանսի դեսպանին հրավիրելուց:

«Եթե նա (դեսպանը) հեռու պահվի հայ պաշտոնյաներից եւ մեկուսացվի հայ հասարակությունից, ընդունակ չի լինի իր դիվանագիտական պարտավորությունները իրականացնել Հայաստանում: Նման պարագայում բրիտանական կառավարությունն այլ ընտրություն չի ունենա, քան Աբբոտ-Ուոթին Լոնդոն հետ կանչելը», գրում է Սասունյանը:

Մոնտանայի նահանգը ճանաչեց Հայոց ցեղասպանությունը

Մարտի 29-ին Մ. Նահանգների Մոնտանա նահանգը ճանաչել է Հայոց ցեղասպանությունը, տեղեկացնում է Վաշինգտոնի Հայ դատի հանձնախումբը: Մոնտանան միացավ ԱՄՆ-ի 31 նահանգներին, որոնք օրենսդրորեն կամ նահանգապետի հայտարարությամբ ճանաչել են Օսմանյան կայսրությունում 1915–23 թթ. Հայոց ցեղասպանությունը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ը հավանությո՞ւն է տվել «ադրբեջանական լուծմանը»

ԲԱՔՈՒ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը Վաշինգտոնում հանդիպում է ունեցել իր պաշտոնակցի՝ ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդի հետ: Ըստ Բաքվի «525-րդ» թերթի, ԱՄՆ պաշտպանության նախարարը հավանություն է տվել Ղարաբաղի հակամարտության փուլ առ փուլ լուծման Ադրբեջանի մոտեցմանը եւ ասել, որ խնդիրը պիտի կարգավորվի հնարավորինս արագ:

Հնարավոր է, որ պաշտոնանկ արվի Սաֆար Աբիեւը

ԲԱՔՈՒ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ակնկալվում է, որ պաշտոնանկ կարվի Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը: Այս մասին հաղորդելով, «Թուրան» գործակալությունը նշում է, որ նրա փոխարեն այդ պաշտոնում կնշանակվի Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Զամիգ Սեհիքիեւը:

Ադրբեջանի նախագահը ապրիլի 13-ին կայցելի Թուրքիա

ԱՆԿԱՐԱ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը Թուրքիայի նախագահ Ահմեթ Նեջդեթ Սեզերի հրավերով ապրիլի 13-ից 15-ը պաշտոնական այցով կգտնվի Թուրքիայում: Ըստ Անատոլու գործակալության, նախագահ ընտրվելուց հետո Թուրքիա կատարելիք առաջին այցի ժամանակ Ադրբեջանի նախագահն Անկարայում ունենալիք պաշտոնական շփումներից հետո կմեկնի Ստամբուլ՝ հանդիպելու թուրք գործարար շրջանակի ներկայացուցիչների հետ:

Վրաստանի նախագահը պահանջել է զինաթափել անօրինական կազմավորումներն Աջարիայում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 30 ՄԱՐՏ, ՆՈՎՈՍՏԻ ՎՐԱՍՏԱՆ: Նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին լրագրողներին հայտարարել է, որ թույլ չի տա որեւէ փոխզիջում «զինված բանդիտների հետ Աջարիայում»: «Կամ նրանք ժամանակին ցած կդնեն զենքը, կամ ես համապատասխան քայլեր կձեռնարկեմ, եւ թող այդ հարցով որեւէ մեկը պատրանքներ չունենա», ասել է Սաակաշվիլին: Նա նշել է, որ «Վրաստանում զենք լինելու է միայն պաշտոնական կազմավորումների մոտ»: Նախագահը հայտնել է, հաղորդում է CNA-ն, որ խորհրդարան է մտցրել օրինագիծ Աջարիայի ավտոնոմ հանրապետության նախարարությունը լուծարելու վերաբերյալ: «Եվ այդ օրենքը կընդունվի՝ հենց որ նոր խորհրդարանը հավաքվի», ասել է Սաակաշվիլին: «Վրաստանում մեկընդմիշտ պետք է հաստատվի օրենքի գերակայություն», ընդգծել է նա:

«Բանակցային գործընթացում աճել է անկանխատեսելիության գործոնը»

Պաշտոնական Բաքուն ձախողեց մարտի 29-ին Պրահայում նախատեսված Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարների հանդիպումը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահների մասնակցությամբ: Նախագահ Իլհամ Ալիեւը հերթական անգամ քննադատեց Մինսկի խմբին, թե միջնորդները «12 տարիների ընթացքում դրական որեւէ բան չեն արել»: Ըստ էության, հրաժարվելով շարունակել ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման բանակցային գործընթացը: Ադրբեջանի իշխանությունները շարունակում են ռազմատենչ հայտարարությունները, ղարաբաղյան խնդիրը ռազմական ճանապարհով կարգավորելու սպառնալիքները: Ի՞նչ են մտածում այս մասին ԼՂՀ իշխանությունները: Արցախում գտնվելու օրերին հանդիպեցինք ԼՂՀ արտգործնախարար Աշոտ Ղուլյանին՝ մի քանի հարցի պատասխանը գտնելու ակնկալիքով:

– Պրն Ղուլյան, ի՞նչ է փոխվել ղարաբաղյան բանակցություններում Իլհամ Ալիեւի իշխանության գալով:

– Առաջընթաց չկա, եւ բանակցային գործընթացում աճել է անկանխատեսելիության գործոնը: Իլհամ Ալիեւի նախագահության առաջին մի քանի ամիսներն արդեն ցույց տվեցին, որ ոչ մի էական առաջընթաց չկա, եւ ավելի է խճճվել բանակցային գործընթացի հեռանկարը: Ադրբեջանի հրաժարումը Պրահայի հանդիպումից վկայում է, որ նրանք ասելու բան չունեն: Այսինքն նրանց համար ղարաբաղյան հիմնախնդիրը կարծես թե մղվել է հետին պլան եւ զուգորդվում է անհասկանալի ինչ-ինչ հայտարարություններով, նկատի ունեմ զրոյական մակարդակ ասվածը, ռազմատենչ հայտարարությունները, միջազգային կազմակերպությունների, Մինսկի խմբի գործունեության նկատմամբ դժգոհությունը: Այսինքն էական որեւէ տարբերություն չկա (Հեյդար Ալիեւի ժամանակների համեմատ), հակառակը՝ բանակցային գործընթացում անկանխատեսելիությունն ավելի է աճել:

Տես ▸ էջ 2

10-ից մինչեւ 200 դրամ անվանական արժեքներով թղթադրամները հանվում են շրջանառությունից

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հիշեցնում է, որ 2004 թ. ապրիլի 1-ից 10-ից մինչեւ 200 դրամ դրամ անվանական արժեքներով բոլոր թղթադրամները դուրս են բերվում շրջանառությունից: Սակայն նշված թղթադրամները պահպանում են իրենց արժեքը եւ ենթակա են ընդունման եւ փոխանակման Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բոլոր բանկերում եւ նրանց մասնաճյուղերում:

Միեւնույն ժամանակ ՀՀ կենտրոնական բանկը հայտնում է, որ «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի եւ Երեւանի մետրոպոլիտենի հետ ձեռք բերված համաձայնությամբ 2004 թ. ապրիլի 1-ից հետո «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի բաժանմունքներում եւ Երեւանի մետրոպոլիտենի կայարանների դրամարկղերում ծառայությունների դիմաց վճարումներում քաղաքացիներից կշարունակեն ընդունել շրջանառությունից հանված թղթադրամները, ներառյալ 1994 թ. նմուշի 1000 դրամ անվանական արժեքով թղթադրամները:

Մնացած բոլոր ՀՀ թղթադրամները, այդ թվում 1993 թ. նմուշի 500 դրամ եւ 1995 թ. նմուշի 5000 դրամ անվանական արժեքներով թղթադրամները, մնում են շրջանառության մեջ, օրինական վճարամիջոց են եւ պարտադիր են ընդունման ապրանքների եւ ծառայությունների դիմաց վճարումներում:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Փշոտ ոզնու անցած փշոտ 50 տարին

«Ոզնի» երգիծական հանդեսը 50 տարեկան է, եւ «Ազգն» էլ շնորհավորելով, հարցազրույցի էր հրավիրել Արամայիս Սահակյանին՝ Գլխավոր Ոզնուն:

- Ի՞նչ տվեցին 50 տարիները:

- Անձամբ ինձ ոչինչ էլ չեն տվել, իսկ ես աշխատել եմ ամեն ինչ տալ, այն էլ ցավով, որովհետեւ 50 տարվա ընթացքում ինչ էլ որ քննադատեցինք, ինչ որ ծաղրեցինք, տեսա որ թերությունները հիսունապատիկ ավելացել են: Ժողովրդավար երկրում յուրաքանչյուրիս հետ վարվում են հակաժողովրդավար ձեւով: «Ոզնու» էջերում ինչ երեւույթի մասին ասես ծաղրել ենք, բայց կրկին ու կրկին ասում եմ, այս վերջին 10 տարիների ընթացքում ամեն ինչ ավելի վատացավ: Եթե առաջ մի աննշան թերություն քննադատում էինք, անպայման հարցը քննարկվում էր ու հասնում վերադասներին: Իսկ այժմ ամենախոշոր երեւույթի մասին գրում ես, ոչ մեկի պետքը չէ: Անտարբերության նման ձեւը շատ վտանգավոր է...

- Հնարավո՞ր է, որ «Ոզնին» հանկարծ փակվի. չէ որ չունենք ոչ մի հովանավոր, բազմաթիվ պարտքեր են կուտակվել:

- Այո, ճիշտ եք: Ֆինանսական ծանր վիճակում ենք, տարիներով աշխատավարձ չենք ստանում: Տեսեք, մի հետաքրքրական բան կատարվեց. Խորհրդային Միության նախկին բոլոր հանրապետություններում անխտիր երգիծական ամսագրերը վերացան: Չկան վրացական «Նիանգին», ադրբեջանական «Քիրփին», բելառուսական «Յոժիկը», ուկրաինական «Պերեցը», իսկ «Կրոկոդիլը» վերափոխվեց:

- Ինչո՞ւ այդպես եղավ:

- Բոլոր ներկայիս թերթերը իրենց էջերում տպում են այնպիսի նյութեր, որոնք շատ ժամանակ երգիծանք եւ հումոր են, սկսեցին քննադատել բոլորը բոլորին, մի բան, որ ժողովրդի պահանջն է այժմ:

- «Ոզնի» երգիծական հանդեսը ծնվել է խորհրդային ձնհալի տարիներին, ուստի 50 տարի կռիվ է տալիս սառնամանիքների դեմ: Հանդեսի առաջին համարը լույս է տեսել 1954 թ. մարտին: (Դա կենտկոմի որոշումն էր): «Ոզնու» առաջին «հայրը» եղել է Հրաչյա Քոչարը, որը ծաղրելով չարությունը՝ ընդամենը մեկ տարի դիմացավ: Նրան եկավ փոխարինելու Գիգին (Գրիգոր Տեր-Գրիգորյան), մի բացառիկ մտավորական, որն էլ իր սուր երգիծանքով շարունակեց հանդեսի ավանդույթները ու քանի որ շատ բարի սիրտ ուներ չդիմացավ:

«Ոզնի» երգիծական հանդեսի նպատակն է եղել ու կա՝ զարգացնել հայ երգիծանքը: Իսկ երգիծանք ստեղծողների բանակում էին Լեռ Կամսարը, Աշխալը, Խոճիկը, Սուրեն Վահունին, Արշավիր Դարբնին եւ շատերը, որոնք երկար տարիներ ծաղրել են մեր կյանքի ստվերոտ կողմերը, սակայն այդ ստվերոտ կողմերը մինչեւ հիմա էլ չեն վերանում: Մոտ 25 տարի առաջ հանդեսի ճակատագիրը հանձնվում է երիտասարդ, սիրունատես... իհարկե, կռահեցիք Արամայիս Սահակյանին: Նա էլ նախորդների պես հանդեսի ավանդույթները պահելով, նոր հանդիպումներ սկսեց կազմակերպել՝ «Սուր փշերի օր», այնուհետեւ՝ «Ոզնու փշասենյակ», «Ոզնու ննջասենյակ», «Ոզնու լրջասենյակ», «Ծիծաղի օրեր» եւ այլն, որոնց ընթացքում հետաքրքրական հումորային ու զավեշտական պատմությունները հանդեսի էջերում իրենց մշտական տեղը գտան: Գլխավոր Ոզնին 1990-95 թթ. ընտրվելով ԱԺ պատգամավոր, սկսեց հանդեսի էջերում լուսաբանել պատգամավորների աշխատանքը ոզնիաբար, որն էլ մեծ աղմուկ հանեց, ու հանդեսի տպաքանակը կտրուկ ավելացավ: Ինչպես ասաց պրն Սահակյանը, «...այդ ժամանակվա խորհրդարանը, որը ես ծաղրում էի, թերեւս ամենալավն էր հաջորդների համեմատ: Օրենք խախտողները հիմա օրենք են գրում...»:

«Իսկ «Ոզնու» թերությունը մեկն է, որ ամիսը մեկ է լույս տեսնում, ու ընթերցողները մոռանում են «Ոզնուն», ասում էր Գլխավոր Ոզնին ու ավելացնում. «Կատակելը կատակ բան չէ, եւ գործում է բումերանգի օրենքը՝ դու խփում ես, քեզ էլ են խփում...»: «Շա՞տ են ձեզ խփել», իմ հարցին պրն Սահակյանը պատասխանեց. «11 նկատողություն եմ ստացել եւ միայն մեկ անգամ պարգեւատրվել եմ «Մովսես Խորենացու» մեդալով: Այն հանձնելու պահին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը կատակեց. «Ստացիր Խորենացի եւ մի խորացի...»:

Ըստ պրն Սահակյանի, այսօր հումորն ու երգիծանքը շարունակողներ կան, բայց քիչ են: «Պարզապես ես կողմնակից եմ ոչ թե սեւ երգիծանքին, այլ օգնող երգիծանքին, որ հոնքի տեղ աչքը չհանենք», ասում է Գլխավոր Ոզնին: Իսկ իմ այն հարցին կարելի՞ է համարել, որ «Ոզնին» այս 50 տարիների ընթացքում սանիտարի դերում է եղել, ասաց. «Ոչ միայն սանիտար, այլեւ օձերին անընդհատ խփող, ինչպես բնության մեջ է: Իհարկե, բնության մեջ օձերը քչացել են, իսկ մեր կյանքում շատացել: Իսկ «Ոզնու» փշերը ավելի են սրվել, թեկուզ քիչ: Եթե մենք չծիծաղենք, ապա թշնամին կծիծաղի», ասաց Արամայիս Սահակյանը, որին ես **«Ազգի»** խմբագրատանը փշահան արեցի ու ճանապարհեցի...

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Օպտիմալացման նպատակն ավելորդ տարածքներից ազատվելն է»

Ասում է Նորայր Դավիդյանը

Երեկ ՀՀ առողջապահության նախարարության հրավիրած մամուլի ասուլիսի նպատակն էր ներկայացնել ոլորտի առջեւ ծառացած խնդիրները եւ կատարված աշխատանքները: Առողջապահության նախարար Նորայր Դավիդյանը նշեց այն պայմանները, որ ստեղծել է ՀՀ կառավարությունը՝ ոլորտի խնդիրները լուծելու համար (2004-2006 թթ. առողջապահության միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիր, Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագիր եւ այլն):

Այս տարի ոլորտին նախատեսված է հատկացնել 24 մլրդ 900 մլն դրամ՝ անցյալ տարվա 21 մլրդ-ի դիմաց, իսկ առաջիկա տարիներին նախատեսվում է պետական բյուջեից առողջապահության ոլորտին հատկացվելիք գումարների զգալի աճ: «Բյուջեի ավելացումը հնարավորություն տվեց այս տարվանից կանոնակարգելու նախազինակոչիկների եւ զինակոչիկների լիարժեք հետազոտության եւ բուժման խնդիրները, ավելին՝ հնարավորություն տվեց կազմակերպելու զինծառայողների ընտանիքների անդամների բուժումը պետպատվերով, ինչը շատ կարեւոր քայլ եմ համարում», ասաց նախարարը՝ միաժամանակ նշելով, որ սա արդյունք էր նաեւ ՀՀ պաշտպանության եւ առողջապահության նախարարությունների սերտ համագործակցության: Քանի որ կա պահանջարկ, կառավարությունն էլ ի վիճակի է, 2004-ին կենտրոնացված գնումներով նախատեսված է ձեռք բերել 996 մլն դրամի դեղորայք, որը 343 մլն-ով ավելին է 2003-ին նախատեսված գումարից:

Պրն Դավիդյանը նշեց, որ համակարգի աշխատանքները բարելավելու համար ընդունվել է «Մոր եւ մանկան առողջության բարելավման 2003-2015 թթ. ռազմավարությունը», մշակման փուլում «Առողջապահության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, մշակվել եւ կառավարությանն են ներկայացվել «Բնակչության կանխարգելիչ պատվաստումների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, «Բնակչության առողջության առաջնային պահպանման ռազմավարությունը», «Տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ծրագիրը» եւ այլն: Ի դեպ, «Տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ծրագրի» իրականացման համար գերմանական կառավարությունը Հայաստանին է տրամադրել 2.2 մլն եվրո դրամաշնորհ:

Այս տարի նախատեսված եւս 20-ի կառուցումը հնարավորություն կտա, որ անցնենք ողջ աշխարհում ընդունված ընտանեկան բժիշկների ինստիտուտի կարգավիճակին:

Օպտիմալացման վերաբերյալ Նորայր Դավիդյանն ասաց, որ 37 բուժհիմնարկներ միավորվել եւ 10 խոշոր միավորումներ են ստեղծել: Սակայն նպատակը ոչ թե բժիշկների կամ բուժքույրերի կրճատումն է, այլ՝ ավելորդ տարածքներից ազատվելը: «Մեր հիվանդանոցներն աշխատում են իրենց հնարավորությունների 30-40 տոկոսի սահմաններում, երբ եվրոպայում աշխատում են իրենց հզորությունների 85 տոկոսով», ասաց նա:

Ասուլիսի ժամանակ հարց բարձրացվեց Հայաստանում պատվաստանյութերի եւ ինսուլինի արտադրության ուշացման վերաբերյալ: Նախարարը հերքեց այն կարծիքը, թե Հայաստանում ինսուլինի արտադրության ուշացման պատճառը ներմուծողների առաջացրած խոչընդոտներն են: «Ինսուլինի տեղական արտադրանք մենք չենք դնելու, ինսուլինի հումքն աշխարհում ընդամենը երկու ձեռնարկություն է արտադրում, պարզապես այդ բանակցությունների գործընթացն է երկար տեւում», ասաց նա:

Նա հաստատեց մոտ երկու ամիս առաջ «Էրեբունի» բժշկական կենտրոնում դեղորայք վառելու փաստը եւ ասաց, որ հավանականություն կար, որ ժամկետանց դեղորայք էր, սակայն քանի որ այրելու իրավունք աշխատակիցները չունեին, աշխատանքից ազատվել են տնօրենը, փոխտնօրենը, գլխավոր հաշվապահը: Այժմ հանրապետական դատախազությունը քննություն է իրականացնում: Նա նաեւ հաստատեց, որ մոտ 1 մլրդ դրամի ժամկետանց դեղորայք կար հումանիտար բազայում, որը կուտակվել էր 1999-2002 թվականներին: Սակայն երկու հարցերի շուրջ էլ նախարարը հրաժարվեց մեկնաբանություններից՝ հավաստիացնելով, որ իր կարծիքը կարտահայտի դատաքննության ավարտից հետո:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

ԱՐՑԱԽՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Հանգիստ ու շատ անհանգիստ Ղարաբաղը

Մինչ Հայաստանում իշխանություններն ու ընդդիմությունը նախապատրաստվում են միմյանց «սատկեցնել», Ղարաբաղում ներքաղաքական կյանքը սովորականի պես հանգիստ է ու խաղաղ: Մարդիկ տուն են կառուցում, սահման պահում, ծառ տնկում:

Երեք օր անցկացնելով ԼՂՀ-ի տարբեր բնակավայրերում, **«Ազգի»** թղթակիցն արցախցի մեր հայրենակիցներին նույն հարցն էր տալիս՝ ինչպե՞ս են նրանք վերաբերվում Հայաստանի ներքաղաքական լարված իրավիճակին, իշխանափոխության նախապատրաստական աշխատանքներին:

Պարզվում է, որ նրանց համար կարեւոր չէ, թե Հայաստանում ով է նախագահ, ով ընդդիմություն: Շարքային արցախցիները ցանկանում են կայուն Հայաստան, որովհետեւ, նրանց ասելով, Ղարաբաղի անվտանգության միակ երաշխավորը կայուն եւ հզոր Հայաստանն է եւ ոչ թե նախագահ Քոչարյանը կամ «ղարաբաղյան կլանի ողնաշարը ջարդելու պատրաստ» Վիկտոր Դալլաքյանը:

«Ազգն» իր առաջիկա համարներում ծավալուն թղթակցություններով կպատմի Ղարաբաղի, ավելի ճիշտ՝ հասարակ ղարաբաղցու մասին:

«Բանակցային գործընթացում աճել է անկանխատեսելիության գործոնը»

Սկիզբը՝ էջ 1

- Իլհամ Ալիեւը վերջերս հայտարարեց, որ 12 տարիների ընթացքում ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը բանակցային գործընթացում որեւէ առաջընթացի չի հասել: Ինչպիսի՞ն է Ստեփանակերտի դիրքորոշումը՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբն ի՞նչ առաջընթաց է գրանցել:

- Մինսկի խումբն այն միակ միջազգային կազմակերպությունն է, որն, իրոք, մասնագիտորեն զբաղվել է ղարաբաղյան հիմնախնդրով եւ այս 12 տարիներին նրա գործունեությունը որակել ապարդյուն՝ չի տեղավորվում տրամաբանության շրջանակներում: Բայց ես կուզեի ուշադրություն հրավիրել մեկ այլ խնդրի վրա: Իլհամ Ալիեւի հայտարարություններն ասում են, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի բոլոր առաջարկությունները՝ փուլային, փաթեթային, հավասարեցվում են զրոյի: Այսինքն՝ այն ինչ Ադրբեջանի նախկին իշխանությունների համար կարծես ընդունելի էր, ներկա իշխանությունների համար ընդունելի չէ, մերժվում է: Սա նշանակում է, որ Ադրբեջանը լուրջ չի մոտենում միջնորդական առաքելությանը: Իմ կարծիքով, այս ամենը նպատակ ունի քողարկելու այն անգործությունը, որ այսօր որդեգրել է Ադրբեջանը:

- Պրն Ղուլյան, հայկական մամուլում, քաղաքական շրջանակներում շրջանառվում է մի տեսակետ, ըստ որի վերջին տարիներին խեղաթյուրվել է ղարաբաղյան հարցի էությունը: Ինչպե՞ս է դրսեւորվել ղարաբաղյան կողմի մասնակցությունը բանակցային գործընթացին վերջին մի քանի տարիներին:

- Դժվար է միանշանակ նման որակումներ տալ, որովհետեւ եթե վերցնենք վերջին 5-6 տարիները, ապա կարող ենք ասել, որ ակտիվ բանակցային գործընթաց չի եղել, եւ այս առումով բանակցային գործընթացին Ղարաբաղի մասնակցությունը եղել է այնքանով, որքանով հնարավոր էր: Վերջին 5-6 տարիներին Մինսկի խմբի համանախագահությունը տարածաշրջանային այցելության շրջանակներում անպայման այցելել է նաեւ Ստեփանակերտ, հանդիպել է ԼՂՀ իշխանությունների հետ: Այս բոլոր հանդիպումների ընթացքում միջնորդները նշել են, որ Ղարաբաղն անկախ ընթացող բանակցությունների ակտիվությունից շարունակում է մնալ բանակցային կողմ: Այսինքն, որ Ղարաբաղը բանակցային կողմ է, ոչ ոք չի մերժում, բացառությամբ Ադրբեջանի:

Եթե հաշվի առնենք բանակցային գործընթացի բուն էությունը, որը մի քանի տարի շարունակ եղել է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպումների մակարդակով, եւ եթե դրանք համեմատում ենք այն բանակցությունների հետ, որոնք եղել են մինչեւ 1996 թ.՝ եռակողմ ձեւաչափով, տարբերական հաճախականությամբ, միջնորդների մասնակցությամբ, ապա այս հանդիպումները (Քոչարյան-Ալիեւ) հավանաբար ավելի շատ ուղղված են եղել փակուղային իրավիճակից գործընթացը դուրս բերելուն:

Իլհամ Ալիեւի հայտարարությունները ցույց են տալիս, որ Ղարաբաղի հարցն Ադրբեջանի համար այսօր այնքան էլ հրատապ չէ: Իմ տպավորությամբ, Ադրբեջանի նոր նախագահի համար նախագահության առաջին շրջանը լինելու է ներքին խնդիրները լուծելու շրջան: Այստեղով նա փորձում է զերծ մնալ ներքաղաքական այն ցնցումներից, որոնք կարող են առաջ բերել ղարաբաղյան խնդրի քննարկումները տարբեր մակարդակներում:

- Վերջին շրջանում եվրոպան առավել շահագրգռություն է ցույց տալիս ղարաբաղյան կարգավորման հարցում: Ինչպե՞ս կարելի է մեկնաբանել այդ շահագրգռվածությունը:

- Նախ եւ առաջ նրանով, որ տարածաշրջանի ճանաչված երկրները որդեգրել են եվրոպական ուղղություն եւ այսօր նրանց ներգրավվածությունը եվրոպական կառույցներին նշանակում է հակադարձ կապ. նույն եվրոպական կառույցները (Եվրամիություն, Եվրախորհուրդ) իրենց հետաքրքրության շրջանակներում փորձում են մոնիտորինգի ենթարկելով կամ վերահսկելով իրավիճակը տարածաշրջանում պարզել, թե ինչքանով են այս տարածաշրջանի երկրներում իրականացվում այդ պարտավորությունները: Կա այն ակնհայտ իրողությունը, որ եվրոպական կառույցները սկսել են հետաքրքրվել նաեւ տարածաշրջանի չլուծված խնդիրներով կամ հակամարտային իրավիճակներով: Այստեղ մեծ բաց կա, որը նրանց (ԵՄ, ԵԽ) կողմից կարծես թե չի լրացվում անհրաժեշտ աշխատանքով:

Եվրոպական կառույցները, բացառությամբ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի, ծանոթ չեն հակամարտության խնդրին, ամբողջությամբ չեն տիրապետում, թե հակամարտությունն ինչ նախապատմություն է ունեցել, ինչով են բացատրվում ԼՂ հարցում հակամարտության կողմերի այսօրվա դիրքորոշումները: Տպավորություն է ստեղծվում, որ Ադրբեջանը փորձում է օգտագործել այս իրավիճակը եւ եվրոպական ամբիոններից հնչեցնել մեղադրանքներ: Մեր խնդիրը պետք է լինի հնարավորինս անկախ տեղեկատվություն հաղորդել եվրոպական կառույցներին, նրանց հասցնել ղարաբաղյան հակամարտության մասին այն ճշմարտությունը, որ մենք ենք հասկանում: Բնական է, ԼՂՀ-ն չունի նման լծակներ, եւ մենք ակնկալում ենք Հայաստանի աջակցությունը:

Զրուցեց
ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԴ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայություն / հեռ. 582483
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության, խստիվ արգելվում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Անցուդարձ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺԱՄ

Խորհրդարանի վերջին օրը չէր

Երեկ խորհրդարանում իր ներկայությամբ ընդդիմությունը ոչ միայն քվորում ապահովեց, այլեւ ռեկորդ սահմանեց: Հայտարարությունների համար գրանցվեց 41 պատգամավոր: Խոսելու աղմկալի շահագրգռվածություն դրսեւորող պատգամավորներին նախագահող Տիգրան Թորոսյանը հարկ համարեց հիշեցնել, որ խորհրդարանի վերջին օրը չէ: Ինչեւէ, հայտարարությունների ողջ ընթացքում ընդհատված ռադիոհեռարձակման վերականգնման ընդդիմության պահանջներն, այնուամենայնիվ, որոշակի աղմուկ պատճառեցին մինչեւ նիստի ավարտը, որը պսակվեց «Օրինաց երկիր» խմբակցության ղեկավար Սամվել Բալասանյանի եւ «Ժողովրդական պատգամավոր» խմբի քարտուղար Վահրամ Բաղդասարյանի հրմշտուքով: Եվ եթե այսօր ոչ ընդդիմադիր պատգամավորների հայտարարությունները սոցիալական ուղղվածության էին, ապա հակառակ թեւի պատգամավորները ներկայացնում էին զուտ քաղաքական հայտարարություններ:

Հրանտ Խաչատրյանը համարելով, որ հասարակության լուրջ մասը ԱԺ մեծամասնությունը, լուրջ չվերաբերվելով հանրապետությունում տիրող քաղաքական իրավիճակին, նպաստում է վախեցած ժողովուրդ, վախկոտ լիդերներ, լակոտների պայթուցիկներից եւ լավ ձվերից պաշտպանվող ժողովուրդ ունենալուն: Ըստ Վիկտոր Դալլաքյանի, զորքը ժողովրդի դեմ հանելու Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Սերժ Սարգսյանի մտավարժությունները երկիրը խունտայի կողմից կառավարելու ապացույց է: Ինչը Դալլաքյանը համարում է ղարաբաղյան կլանի աշխատանքի արդյունք, որը, ըստ նրա, վերացվելու է համաժողովրդական շարժման արդյունքում:

Ստեփան Զաքարյանի պնդմամբ էլ, «Ա1+» հեռուստաընկերության երկու տարի եթերից զրկված լինելը լիովին կառավարելի է դարձրել հեռուստաեթերը, ինչին վերջ դնելու նպատակով Զաքարյանը կոչ արեց մասնակցել հօգուտ «Ա1+»-ի տեղի ունենալիք հանրահավաքին:

Չնայած ողջ ընդդիմությունը կարեւորում էր հայտարարություն ունեցող պատգամավորների վերջին հորիզոնականներից մեկում տեղավորված Արտաշես Գեղամյանի ասելիքը, սակայն իրենց հայտարարությունները ներկայացնելուց հրաժարվեցին միայն Շավարշ Քոչարյանն ու Գագիկ Կոստանդյանը՝ նպատակ ունենալով ապահովել Արտաշես Գեղամյանի հայտարարության ժամանակը, որին չբավականացրեց ընդամենը 2 րոպե: Չնայած Արամ Սարգսյանը, հրաժարվելով հայտարարության համար իրեն տված ժամանակից, որպես երկխոսության սկիզբ նույնն անելու առաջարկով դիմեց Արմեն Ռուստամյանին: Վերջինս, սակայն, չզիջելով հայտարարության համար իրեն հասանելիք ժամանակը, ընդգծեց, որ երկրի քաղաքական դաշտում անտեղության եւ թույնի հավելաչափ կա անգամ նրանց կողմից, ովքեր ժամանակին Ռոբերտ Քոչարյանի կողքին էին, ինչը կարող է ունեցածը կորցնելու հիմք դառնալ:

ՀՅԴ խմբակցության մյուս ներկայացուցիչ Հրայր Կարապետյանն էլ իր հայտարարությունում փաստեց, որ երկրում գործող օրինական իշխանություն կա, որին ձայն է տվել ժողովուրդը եւ քաղաքական հայացքների անհամատեղելիություն ունեցող մյուս ուժերը զուր են խզումներ առաջացնում: Կարապետյանը, դատապարտելով Գյումրիում տեղի ունեցած դեպքերը, ազգային խնդիրներում ընդդիմության հետ երկխոսության գնալու պատրաստակամություն հայտնեց: Նույն պատրաստակամությունը կար նաեւ ընդդիմության կողմից: Այնուամենայնիվ, թեժ հայտարարությունների հաջորդականությունում ժամանակը չբավարարեց Արտաշես Գեղամյանի հայտարարության հրապարակման համար:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՔՐՈՆԻԿԱ

Պարծանքով օրը ցերեկով

Մարտի 30-ին, առավոտյան Հայաստանի հելսինկյան ընկերակցության նախագահ Միքայել Դանիելյանին, շանը զբոսանքի տանելիս, անհայտ 4 անձինք ծեծել են ու դիմել փախուստի: Այս տեղեկությունը ստացանք նրա կնոջից, որը մի քանի անգամ զանգահարել է ոստիկանություն ու տեղեկացրել կատարվածի մասին: Սակայն այդպես էլ Արաբկիրի ոստիկանության բաժնից որեւէ մեկը չի ժամանել դեպքի վայր: Հրավիրված շտապօգնության մեքենան Միքայել Դանիելյանին տեղափոխել է Հանրապետական հիվանդանոց: Այժմ նրա վիճակը ծանր է, առայժմ չի կարող իրավապահ մարմիններին որեւէ տեղեկություն տալ կատարվածի մասին:

Խմբագրությունը ստացավ Երեւանի մամուլի ակումբի Հայաստանի ժուռնալիստների միության «Ինտերնյուս» եւ խոսքի ազատության պաշտպանության հիմնադրամի համատեղ հայտարարությունը, ուր ասված էր. «Մենք կատարվածը գնահատում ենք իբրեւ վերջին օրերին հանրապետությունում նկատվող քաղաքական անհանդուրժողականության մթնոլորտի հետեւանք»:

Մ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Ապօրինի խուզարկություն»

«Ա1+»-ի ինտերնետային էջից տեղեկացանք, որ երեկ, ժամը 18-ի սահմաններում Գյումրու դատախազությունից 10 հոգի մտել են Ալբերտ Բազեյանի վարորդ, Երեւանի բնակիչ Կարեն Չախարի Մարգարյանի տուն եւ, ներկայացնելով դատարանի որոշումը, խուզարկել են բնակարանը: Հիշեցնենք, որ Մարգարյանը մարտի 28-ին Գյումրիում տեղի ունեցած անկարգությունների հետեւանքով ձերբակալվել է:

Բնակարանը խուզարկելու միակ իրավական հիմնավորումը դատարանի սուբյեկտիվ կասկածներն են. «Նկատի ունենալով, որ Մարգարյանի տանը կարող է լինել ապօրինի զենք, զինամթերք, դատարանը դռնփակ նիստում որոշել է խուզարկել Մարգարյանի տունը»:

Արտակ Զեյնալյանի պնդմամբ, կարելի է միանգամից դիմել մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան, քանի որ անօգուտ եւ ապարդյուն է ՀՀ դատական մարմիններից արդարադատություն հայցելը:

Կարեն Մարգարյանի տան խուզարկությունից ոչինչ չի հայտնաբերվել: Իսկ խուզարկության պահին տանը եղել են նրա անչափահաս երեխաները, կինը եւ անկողնային հիվանդ մայրը, որից, ի դեպ, տան անդամները թաքցրել էին որդու կալանավորված լինելը:

Արտաշես Գեղամյանը վրդովված է, իզուր...

Երեկ Ազգային ժողովի հայտարարությունների ժամին Արտաշես Գեղամյանին ընդամենը 2 րոպե չբավարարեց անելու իր հայտարարությունը... Այնուամենայնիվ, խնդրեցինք պրն Գեղամյանին՝ պարզաբանել, թե ինչ հայտարարություն էր պատրաստվում անել: Նա վրդովված էր խիստ, կարծրացել էր ամբողջովին եւ փոխանակ պատասխանելու մեր հարցին, իր վրդովմունքը թափեց «Ազգի» վրա: Ասաց, որ մեր թերթի լրագրողներից մեկն օրեր առաջ իր հետ հարցազրույց էր ունեցել, որը չէր տպվել թերթում, եւ ենթադրելով, որ այս մեկն էլ կարժանանա նախորդի բախտին, կարճ ու կոնկրետ պատասխանեց. «Հանցագործ վարչակազմի ձեռքը, որը գլխավորում են Ռոբերտ Քոչարյանն ու Սերժ Սարգսյանը, գերի եք ընկել... անգամ՝ «Ազգը»:

Մ. Մ.

Խմբ. կողմից- Եվ քանի որ պրն Գեղամյանի այս հայտարարությունը հնչեց հրապարակավ, ապա ստիպված ենք նրան պատասխանել նույն ձեւով:

Արդարեւ, պրն Գեղամյանը օրեր առաջ հարցազրույց տվել էր մեր թերթին, սակայն խմբագրությունս հարմար չգտավ դրա հրապարակումը, քանզի, բացի անձնական վիրավորանքներից եւ մերկապարանոց արտահայտություններից, անշուշտ, պետական բարձրաստիճան մի պաշտոնյայի հասցեին, ոչինչ չկար այդ հարցազրույցում: Խմբագրությունը նույնիսկ փորձեց որոշ հապավումներ կատարելով տպագրել այդ նյութը, սակայն, ափսոս, տակը բան չէր մնում: Ըստ երեւույթին պրն Գեղամյանին թվում է, որ եթե թերթը հարցազրույց վերցրել է իրենից, ապա ստիպված է հրապարակել: Դժբախտաբար թե բարեբախտաբար (այս պարագայում՝ բարեբախտաբար), նման օրենք չկա: Նման օրենք չկա անգամ... «Նեզավիսիմայա գազետայում», եթե, անշուշտ, նախօրոք հսկայական գումարներ չեն վճարվել այդ թերթին: Անշուշտ, պրն Գեղամյանը, ինչպես յուրաքանչյուր անհատ, իրավունք ունի մերժելու հայտարարություն անել մեր կամ որեւէ այլ թերթի: Սակայն այս պարագայում զարմացնում է նրա անհետեւողականությունը: Պրն Գեղամյանը մեր թերթի 3 հարցերին (ի դեպ՝ իշխանափոխության թեմայով) դեռ վերջերս պատասխանել էր (տես՝ «Ազգի» մարտի 23-ի համարը): Ի՞նչ է, այդ ժամանակ մեր թերթը գերին չէ՞ր «հանցագործ վարչախմբի» եւ այսօ՞ր գերի դարձավ: Անկեղծորեն հայտնենք մեր տպավորությունը՝ քաղաքական գործիչ Գեղամյանն արդեն չի զարմացնում մեզ իր անհետեւողականությամբ:

Վերջում՝ գերի դառնալու մասին: Յուրաքանչյուրն ունի իրավունք կարծիք ունենալու մեր թերթի մասին: Այդ իրավունքն ունենք նաեւ մենք այլոց մասին: Եվ մեր անկեղծ կարծիքով, պրն Գեղամյանը գերին է իր իսկ ինքնասիրահարվածության: Անշուշտ, դա էլ իր գործն է: Սակայն նա իրավունք չունի մեզ եւ մեր ողջ ժողովրդին ստիպել իրեն սիրահարված լինելու...

Իսկ մենք աջակցելու ենք

Միասին հանդես գալու վերաբերյալ «Արդարություն» խմբակցության եւ «Ազգային միաբանության» հայտարարությունից հետո բնականաբար ակնկալվում էր, որ այդուհետ բոլոր գործողություններում ընդդիմադիրները միասնաբար են հանդես գալու:

Սակայն ապրիլի 5-ին, նախօրոք արված հայտարարության համաձայն Մատենադարանին հարող տարածքում բնակչության հետ հանդիպելու է միայն Արտաշես Գեղամյանը՝ «Ազգային միաբանություն» խմբակցության անդամների հետ:

Մեր հարցին, թե ինչու չեն միանում հանդիպում-հանրահավաքին, «Հանրապետություն» կուսակցության նախագահ Ալբերտ Բազեյանը այսպես պատասխանեց. «Ոչ թե չենք միանում, այլ դա «ԱՄ»-ի ցանկությունն է առանձին հանդիպում անցկացնելու: Եվ «Արդարությունը», եւ «ԱՄ»-ը հանրապետության մարզերում առանձին միջոցառումներ անցկացնում են, այս մեկը «ԱՄ»-ն կազմակերպում է Երեւանում: Իսկ մենք աջակցելու ենք»:

Կ. Պ.

Բոչի թաղի կանանց, ձվերը ջարդելու եւ առանց հանգուցյալի թաղումների մասին

Սկիզբը էջ 1

ԱԺ ճեպազրույցի սրահում ընդդիմության եւ իշխանությունների առճակատման առաջին արտահայտության Գյումրու դեպքերի սեփական մեկնաբանությունը ներկայացրին Ալբերտ Բազեյանը, Վիկտոր Դալլաքյանը, Գրիգոր Հարությունյանը: Իրենց համաձայն, սկզբից եւեթ պարզ էր, որ Գյումրիում ընտրողների հետ հանդիպման ընթացքում սադրանք է նախապատրաստվել: Սկզբից եւեթ Գյումրու ոստիկանության պետը եւ հանրապետության ոստիկանապետը նրանց դիմումին պատասխանել են, թե չեն կարող ապահովել անվտանգության ու հասարակական կարգի պահպանության խնդիրները: Փոխարենը, ըստ ներկայացվածի, «Արդարություն» խմբակցության հանդիպումը ձախողելու պլան է մշակվել, որում ներգրավվել են նույնիսկ «Բոչի թաղի կանայք», այլ խոսքով՝ մարմնավաճառներ, որոնք էլ իրականացրել են ձվերով առճակատումը:

Ոստիկանության աշխատակիցները քաղաքացիական հագուստով գրվել են հրապարակային միջոցառման տարածքի տարբեր հատվածներում: Ոստիկանական լրացուցիչ ուժեր են բերվել նաեւ Երեւանից: 3 «Կամազ» մեքենաներ ձայնային բարձր ազդանշաններով եւս փորձել են խանգարել հանրահավաքի ընթացքը: Ավելին, հանրահավաքի տարածքով թաղման թափոր է անցել՝ դարձյալ շչակների ուղեկցությամբ: Տարօրինակ տեսարանից զարմացածներին գյումրեցիները պատմել են, որ դա սարքովի, առանց հանգուցյալի թաղում է եղել: Ինչ էլ լինի, հարկ է արժանին մատուցել բեմականացման հեղինակին, ով բավականին հաջող նմանակել է դասական երգիծանքի գոհարի՝ «Խաթաբալայի» հերոսի հնարքը՝ կեղծ թաղումը: Նպատակը դարձյալ սադրանքային իրավիճակ ստեղծելն է եղել:

Չնայած բազմաթիվ ձերբակալություններին, ընդդիմադիրները, այդուհանդերձ, հանդիպումը տապալված չեն համարում: Ծեծուջարդից տուժածների մեջ նաեւ քաղաքացիական հագուստով ոստիկաններ են եղել: Ավելի ուշ կալանվածներին ազատ արձակելու «Արդարություն» խմբակցության ներկայացուցիչների պահանջը մերժվել է:

Ի դեպ, ծու բաժանողների մեջ է եղել նաեւ քաղաքապետի օգնականը: Քաղաքական զինանոցում այս նոր զինատեսակի օգտագործման հետագա մեխանիզմը Ալբերտ Բազեյանը բնութագրեց այսպես. «Եկել է ձվերը նետելու ժամանակը, կգա նաեւ ձվերը ջարդելու ժամանակը»: Կոնկրետ գործողությունների սկզբի մասին կհայտարարվի «ոչ շուտ, քան ապրիլի 5-ը, եւ այդ ժամկետը չի կարող լինել ոչ ուշ, քան ապրիլի 13-ը»:

Ընդդիմադիրների իշխանափոխական սցենարի դետալները արդեն հստակ են՝ Ռ. Քոչարյանի հրաժարականից հետո պաշտոնակատար կդառնա Ազգային ժողովի նախագահը, կամ եթե հնարավոր չէ, վարչապետը: Քաղաքական ուժերի, այդ թվում կոալիցիան ներկայացնողների հետ նոր իշխանությունները կփորձեն պայմանավորվածություններ ձեռք բերել ազատ, արդար ընտրություններ անցկացնելու վերաբերյալ: «Քանի որ ժողովուրդը մեղավոր չէ անարդար ընտրությունների համար, այլ իշխանություններն են նախօրոք կազմակերպում ընտրակեղծիքները»:

Ինչ վերաբերում է հանրահավաքների ու ցույցերի ընթացքում հնարավոր բռնություններին, նույնիսկ արյուն թափելու կանխատեսումներին, ապա ընդդիմադիրները կարծում են, որ նման լուրեր տարածում են մարդկանց սարսափի մեջ եւ հանրահավաքներից հեռու պահելու համար: Իսկ եթե նման բաներ, այդուհանդերձ, տեղի ունենան, իշխանությունների համար փրկություն չեն լինելու: «Ով ժողովրդի դեմ դուրս կգա, նա կտապալվի»:

Ալբերտ Բազեյանը ակնարկեց, որ իրենք պատրաստ են համագործակցել նաեւ կոալիցիայի հետ, «որի հետ բանակցելու որեւէ խնդիր ընդդիմությունը չունի, բանակցելու խնդիրը Ռ. Քոչարյանի հետ է՝ անցնո՞ւմ է հեռանալու, թե՞ կրակելու հրաման է տալու»:

Գրիգոր Հարությունյանը վերջում հայտարարեց, որ տեղեկություններ կան, թե իշխանությունները հասարակական կազմակերպությունների եւ ստեղծագործական միությունների վրա ճնշումներ են գործադրում, որպեսզի վերջիններս հասարակական կայունություն պահպանելու կոչերով հանդես գան:

Առճակատման գործընթացներն ակտիվանում են:

Սփյուռքը շարունակում է դատապարտել Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանին

Ո՞վ պետք է դատապարտի հայկական իշխանությունների անբացատրելի հանդուրժողականությունը

Հունվարի 20-ին «Ռեգնում» գործակալությունը հրապարակեց Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թորդա Էբբոթ-Ուոթի հարցազրույցը: Թերեւս կարելի էր չանդրադառնալ հարցազրույցին, եթե սփյուռքի հայկական կառույցները բավական չհակազդեին դրան եւ այդ հակազդեցությունը նաեւ օտարերկրացիների արձագանքով չծավալվեր: Հարցազրույցում տիկին դեսպանն ասել է. «Մեծ Բրիտանիան ընդունում է, որ 1915 թ. դեպքերը եղել են զանգվածային սպանություններ, որոնց համար պատասխանատու են թուրքերը: Բայց, կարծում եմ, այս փաստի ճանաչումն իբրեւ ցեղասպանություն մեծ օգուտ չէր տա»:

Նկատի ունենալով, որ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը Հայաստանում պետական քաղաքականության մակարդակի են բարձրացրել նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի իշխանությունները, թվում էր, թե 1915 թ. պատմական իրողությունը կասկածի ենթարկելու միջոցով հայերի ազգային արժանապատվությունը հենց Երեւանում վիրավորելու Մեծ Բրիտանիայի դեսպանի այս արարքին համարժեք քայլերով կհակազդեն նրանք: Սակայն նրանց լռությունը գերազանցեց ենթադրությունները:

Այս պայմաններում միանգամայն տրամաբանական էր «Կալիֆոռնիա կուրիեր» հրատարակիչ-խմբագիր Հարութ Սասունյանի հակազդեցությունը իշխանություններին: **«Ազգի»** մարտի 10-ի համարում, դատապարտելով Մեծ Բրիտանիայի դեսպանին, Սասունյանն առավել վրդովեցուցիչ համարեց իշխանությունների լռությունը եւ հանգեց հետեւյալ եզրակացության. «Հայաստանի արտգործնախարարությունը պետք է բողոքի նոտա հղեր դեսպանին՝ հասկացնելով, որ հայկական կառավարությունը չի հանդուրժի նման վիրավորական արտահայտություններ: Իրենց լռությամբ հայերը պարզապես խրախուսում են բրիտանացիներին եւ ուրիշներին՝ շարունակելու հարցականի տակ դնել Հայոց ցեղասպանության փաստը»:

Հիրավի, հայկական կառավարության լռությունը խրախուսել էր Մեծ Բրիտանիայի դեսպանին, որ նա հունվարի 20-ին Երեւանում հրավիրված մամուլի ասուլիսում կրկնեց հարցազրույցում արտահայտած տեսակետները, ապա եւ պատասխանելով պրն Սասունյանի նամակին, ակնարկեց, որ 1948 թ. ՄԱԿ-ի «Ցեղասպանության մասին» կոնվենցիան հետադարձ ուժ չունի: Այլ կերպ՝ եթե Էբբոթ-Ուոթը «Ռեգնումին» տված հարցազրույցում կասկածի տակ էր դրել Հայոց ցեղասպանության փաստը, ապա Սասունյանին հղած նամակում արդարացրեց ՄԱԿ-ի կոնվենցիան, որպեսզի ժխտվի Ցեղասպանությունը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ արտգործնախարարությանը, ապա նա ոչ միայն բողոքի նոտա չհղեց, նույնիսկ հարկ չհամարեց Մեծ Բրիտանիայի դեսպանին հրավիրել նախարարություն եւ բացատրություն պահանջել Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու միջոցով հայ ժողովրդին վիրավորելու համար, այլ մարտի 18-ին ընդամենը ափսոսանք հայտնեց նման դիրքորոշման առնչությամբ եւ ավելացրեց. «Անշուշտ, այս հարցում յուրաքանչյուր կառավարություն ունի իր դիրքորոշումը՝ ելնելով տվյալ պահին իր ռազմավարական շահերից: Սակայն Հայաստանի հողի վրա այդ երկրի դեսպաններից պետք է նման զգայուն հարցին մոտեցման զգուշությամբ եւ նրբանկատությամբ»:

Քանի որ յուրաքանչյուր երկրի համար առաջնայինը ռազմավարական շահերն են եւ ոչ թե դեսպանների զգուշավորությունն ու նրբանկատությունը, ուստի ՀՀ արտգործնախարարությունը, ակամա պայմանավորելով Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու տկն Էբբոթ-Ուոթի արարքը Մեծ Բրիտանիայի շահերով, նրան խրախուսում է, նաեւ նախադրյալներ է ստեղծում, որ նրա ժխտումը հիմնավորվի:

Ահա թե ինչու բրիտանական դեսպանը, մասնակցելով մարտի 19-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի բիզնես-կենտրոնում կանանց հիմնահարցերին նվիրված ֆորումին, Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու համար ոչ թե նրբանկատություն ցուցաբերեց, այլ իր խոսքերը իբր շահարկելու համար մեղադրեց հայկական մամուլին: Այդ ֆորումին մասնակցում էին նաեւ ՀՀ ԱԳՆ Թուրքիայի բաժնի ներկայացուցիչը, ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Հրանուշ Հակոբյանը, «Արժանապատվություն» կուսակցության նախագահ Լյուդմիլա Հարությունյանը եւ այլք՝ ընդ որում առանց որեւէ նախապայման դնելու, որ դեսպանը ֆորումին ներկա չգտնվի:

Մինչ հայկական իշխանությունները խուսափում էին հակազդել տկն Էբբոթ-Ուոթին, ՀՀ ԱԳՆ-ն ակամա հիմնավորում էր Հայոց ցեղասպանության նկատմամբ նրա ժխտողական դիրքորոշումը, ֆորումի մասնակիցներն արդարացնում էին նրան հայերի ազգային արժանապատվությանը հասցրած վիրավորանքի համար, Հարութ Սասունյանի հակազդեցությանն արձագանքում են 17 երկրների հայկական եւ ոչ հայկական կազմակերպություններ: Նրանք ակնկալում են, որ Մեծ Բրիտանիայի դեսպանը հրապարակավ ներողություն կխնդրի, ապա եւ կհեռանա կամ կվտարվի Հայաստանից:

Նրանց է միանում եվրոպահայերի համագումար կազմակերպությունը՝ պահանջելով դեսպանից պաշտոնապես հետ վերցնել իր խոսքերը: Համագումարը միաժամանակ կոչ է անում Հայաստանի իշխանություններին ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ ապագայում կանխելու Հայոց ցեղասպանությունը կասկածի տակ դնելու փորձերը: Այդ ընթացքում Համաշխարհային հայկական կոնգրեսը՝ ի դեմս նախագահ Արա Աբրահամյանի, դեսպանի դիրքորոշումը համարում է Ցեղասպանության նոր գործողությունների առաջարկ եւ պահանջում, որ Հայաստանի կառավարությունը նրան հայտարարի անցանկալի անձ եւ անհապաղ արտաքսի երկրից:

Թե ինչի կհանգեցնի սփյուռքահայ կազմակերպությունների բուռն արձագանքը, դժվար է ասել: Բայց որ ՀՀ կառավարությունը, փոխանակ երկրի արտաքին քաղաքականության օրակարգում գտնվող Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման հարցում հետեւողական լինելու եւ սկզբունքայնություն դրսեւորելու, նախընտրում է «քաղաքական կոռեկտություն» ցուցաբերել, ակնհայտ է: Այս պայմաններում ենթադրել, որ դեսպանը Հայաստանում անցանկալի անձ կհայտարարվի կամ կարտաքսվի երկրից, աբսուրդ է: Ուրեմն, նա չունենալով դրա անհրաժեշտությունը, Հայոց ցեղասպանությունը հենց Երեւանում ժխտելու ամբարտավանության համար հայ ժողովրդից ներողություն էլ չի խնդրի:

Հարցը, սակայն, դեսպանի ժխտողականությունը չէ, այլ դրա նկատմամբ ՀՀ կառավարության «քաղաքական կոռեկտության» սնանկությունը: Այն առումով, որ դեսպանը Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու առաջադրանքով ծառայում է Ցեղասպանության հարցում Թուրքիային աջակցելու Մեծ Բրիտանիայի քաղաքական նպատակին: Այսինքն՝ նրա առաջադրանքը բխում է նպատակից: Պարզապես հայտնի չէ, թե Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու դրսեւորումներին բրիտանական դեսպանի նկատմամբ կոռեկտությամբ միջնորդավորված ՀՀ կառավարության հանդուրժողականությունն ինչո՞վ է պայմանավորված, ո՞ւմ առաջադրանքն է եւ ի՞նչ նպատակով է կատարվում:

Դա ենթադրում է, որ մինչ դեսպանին դատապարտելը պետք է դատապարտել նախագահ Քոչարյանի իշխանություններին, ՀՀ կառավարությանն ու առավել եւս արտգործնախարարությանը: Ի վերջո, «Հայկական հարցի» պատմությունը հայ ժողովրդի նկատմամբ եվրոպական մեծ տերությունների եւ հատկապես Մեծ Բրիտանիայի չարանենգ քաղաքականության պատմությունն է: Դեսպան Էբբոթ-Ուոթի՝ հայ ժողովրդին հասցրած վիրավորանքը ցույց է տալիս, որ Մեծ Բրիտանիան այդ քաղաքականությունից չի հրաժարվել: Հետեւաբար որեւէ «քաղաքական կոռեկտություն»՝ այն էլ դեսպանին ցուցաբերվող, Մեծ Բրիտանիայում ընդամենը կընկալվի որպես թուլության նշան՝ ստեղծելով Հայաստանի միջազգային հեղինակության ու հայերի արժանապատվության նկատմամբ նոր ոտնձգությունների անհրաժեշտ նախադրյալները:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Թե ինչպես Մուրատ Աջեմօղլու անունով մի թուրք պատմաբան Նյու Յորքից ահազանգում է հայերին թուրքական նոր խորամանկության լարած թակարդի մասին *

2004 թ. մարտի 19-ին «Ստահոդություններ» վերտառությամբ **«Ազգ»** թերթը հրատարակել է միջազգային կապի միջոցով խմբագրություն Նյուտոնվիլ (Նյու Յորք) քաղաքից ոմն Մուրատ Աջեմօղլուի ուղարկած նամակը, որը թարգմանաբար վերահրատարակել է նաեւ «Գոլոս Արմենիին»:

Հրատարակված հոդվածը փաստորեն Աջեմօղլուի նամակի վերաշարադրությունն է եւ ցավոք առանց ստորագրության:

Ո՞վ է Աջեմօղլուն: Կոնկրետ ինձ անհայտ է նրա անձը: Հայոց ցեղասպանության հարցերով զբաղվող ինչպես Թուրքիայի, այնպես էլ Միացյալ Նահանգների պատմաբանների շարքում նա նույնպես հայտնի չէ:

Աջեմօղլու - դիմակավորված հայ գիտնականին իրավունք չի վերապահվում միջամտել այլ երկրի իր հայրենակից գիտնականներին արգելելու մասնակցել թուրք պատմաբանների հետ հանդիպումներին եւ քննարկել ընդհանրապես Հայոց ցեղասպանության հիմնախնդիրները:

Հստակություն մտցնելու համար ցանկանում եմ անդրադառնալ հարցի բուն էությանը:

2003 թ. փետրվարի 24-ին Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահին էր դիմել Վիեննայի համալսարանի ամբիոնի վարիչ պրոֆեսոր Վ. Բիհլը, որը Վիեննայում ստեղծված այսպես կոչված հայ-թուրքական պլատֆորմի հիմնադիրն է: Պրոֆեսոր Բիհլն Առաջին համաշխարհային պատերազմի պատմության ճանաչված մասնագետներից է: Նա առաջարկում է Վիեննայում կազմակերպել հայ, թուրք եւ ավստրիացի պատմաբանների հանդիպում, որը քննարկելու է հիմնականում մեկ՝ «1915 թվականն արխիվային աղբյուրներում» հարցը: Հանդիպման միջնորդ օղակի դեր կատարող ավստրիական կողմն ինչպես հայ, այնպես էլ թուրք պատմաբաններին ներկայացրել է հստակ, որպես ուղենիշ ներքոհիշյալ ցուցումները.

«...Վիեննայի հայ-թուրքական պլատֆորմը հրավիրում է երկու գիտական հաստատությունների մասնակցելու երկխոսությանը. դրանք են՝ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիան եւ Թուրքիայի պատմական ընկերությունը: Երկու հաստատությունները պետք է Վիեննա ուղարկեն երկու գիտնականների: Այն փաստաթղթերը, որոնք վերաբերելու են 1915 թվականին, նախապես ուղարկվելու են Վիեննա, ապա միջնորդի կողմից համապատասխանաբար կներկայացվեն հայկական եւ թուրքական կողմերին՝ նախապես ծանոթանալու համար: Ցանկացած լեզու թույլատրելի է կիրառել որպես փաստաթղթի աղբյուր-լեզու: Այդ փաստաթղթերը ներկայացվելու են ֆաքսիմիլեի ձեւով: Յուրաքանչյուր կողմին տրվում է վեց ամիս ժամանակ ներկայացված փաստաթղթերին ծանոթանալու: Երկխոսության աշխատանքային լեզուներն են գերմաներենը, թուրքերենը եւ հայերենը՝ թարգմանիչների մասնակցությամբ»:

Վիեննայի համալսարանի այս նախաձեռնությունը չգիտես ինչու վիճարկման առարկա դարձավ եւ ինչպես թուրքական, այնպես էլ հայկական, լրիվ եւ ճշմարիտ տեղեկություններ չունեցող լրատվամիջոցներն այլ մոտեցումներ ցուցաբերեցին:

Մենք հանրությանը ներկայացրինք գործի ողջ էությունը, հանդես գալով «Հայոց աշխարհ» եւ «Այբ ֆե» լրագրերում (տե՛ս համապատասխան թերթերի 13 դեկտեմբերի 2003 թ., 19 դեկտեմբերի 2003 թ., 27 հունվարի 2004 թ. եւ 13 դեկտեմբերի 2003 թ. համարները):

Թաքցնելու անհրաժեշտություն չկար: Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան ընդունեց Վիեննայի համալսարանի առաջարկությունը, եւ իմ առաջարկությամբ հայկական կողմի երկրորդ մասնակիցը դարձավ ակադեմիայի պատմության ինստիտուտի տնօրեն, ճանաչված պատմաբան, պատմական գիտությունների դոկտոր Աշոտ Մելքոնյանը:

Վիեննա հասցեագրված պատասխան նամակում ընդգծվել է, որ մենք կտրականապես դեմ ենք Ցեղասպանության փաստը քննարկման առարկա դարձնելուն: Մենք մտադիր ենք առաջիկա հանդիպումն օգտագործել Ցեղասպանության հետեւանքների մասին մեկ անգամ եւս հայտարարելու նպատակով: Հայոց ցեղասպանությունը հանրահայտ իրողություն է, չի կարող քննարկման առարկա լինել: Վիեննայում եթե թուրքական կողմը հանկարծ ասի՝ Ցեղասպանություն չի եղել, մենք կհրաժարվենք շարունակել երկխոսությունը: Քանի որ Վիեննայի հանդիպման հիմնական աշխատանքային թեման 1915 թվականին վերաբերող արխիվային աղբյուրներն են, ապա մենք նախապես տեղյակ ենք պահել հանդիպման կազմակերպիչ վիեննական կողմին, որ հայկական պատվիրակությունը քննարկման սեղանին է դնելու Գերմանիայի եւ Ավստրո-Հունգարիայի պետական արխիվներում պահվող, միջազգային հանրությանն ու հատկապես թուրք հասարակությանը եւ պատմաբաններին միանգամայն անծանոթ փաստաթղթեր ու վկայություններ, որոնք անվերապահորեն հաստատում են թուրքական պետության կողմից նախապես ծրագրված հայերի ցեղասպանության իրականացման գործողությունները եւ դրանում կայսերական Գերմանիայի ու Ավստրո-Հունգարիայի քաղաքականության ուղղակի մեղսակցությունը:

Մենք երբեք նպատակ չենք հետապնդում Ցեղասպանության իրողությունը հաստատող նաեւ հայկական աղբյուրները շրջանառության մեջ դնելու, չնայած դեռեւս գոյություն ունեն բազմաթիվ չհրապարակված արժեքավոր վավերագրեր, որոնց տեղյակ չեն Աջեմօղլու-ինքը եւ հասու չեն շատ ու շատ մասնագետներ ոչ միայն Թուրքիայում, այլեւ Ամերիկայում եւ Եվրոպայում:

Վիեննա գնալուց առաջ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտը հրատարակության է պատրաստել երկու ժողովածուներ: Առաջինը հրատարակվել է Վիեննայում ապրող մեր հայրենակից, պատմաբան Արտեմ Օհանջանյանի կազմած, 1915-1918 թթ. դեպքերին վերաբերող ավստրիական արխիվներից հայտնաբերած 80 փաստաթուղթ, շուտով լույս կտեսնի նաեւ ակադեմիկոս Վարդգես Միքայելյանի կազմած, նույնպես 80 փաստաթղթերից, գերմանական դիվանագետների զեկույցների ժողովածուն: Հայերեն լեզվով հրատարակվող այս ժողովածուներին որպես հավելված կցվում են նաեւ փաստաթղթերի գերմաներեն բնագրերի պատճենները:

Թուրքական «Ակօս» թերթին այս կապակցությամբ 2003 թ. դեկտեմբերի 19-ին տված իմ հարցազրույցում ես տեղյակ եմ պահել թուրք հասարակայնությանը, որ «... Հայկական ցեղասպանության մասին վիճելու համար չէ որ Վիեննա կերթանք, այլ գերմանական եւ ավստրիական արխիվների մեջ գտնվող Ցեղասպանության վերաբերյալ փաստաթղթերը ներկայացնելու... Թեեւ մենք Թուրքիայի հետ կողմերից մեկն ենք այս տեսակցության, բայց երբեք չպետք է ակնկալենք փաստել Ցեղասպանության իրողությունը, որովհետեւ Ցեղասպանությունը կատարվել է եւ անուրանալի է: Չենք կարող հասկանալ, թե թուրք պատմագետներն ինչու են ջանում պատմությունը նենգափոխել: Մենք չենք կարող մոռանալ: Ցեղասպանությունն ապրած, մինչեւ այսօր վերապրել կարողացած հազարավոր հայեր կան: Այս մարդկանց աչքերի առջեւ իրենց հայրը, մայրը եւ մյուս ազգականները ոչնչացվել են, եւ նրանք մահվանից առաջ ցանկանում են, որպեսզի իրենց սրտերը հանգստանան: Նրանց միակ փափագը թուրք պետության կողմից երիտթուրքական կառավարության իսկապես կատարած հանցագործությունը դատապարտության ենթարկելն է: Մենք մեկ ուրիշ բան չենք ուզում»:

Պրն Աջեմօղլու, ցավում եմ, որ հայրենասեր չեք, չեք սիրում երիտասարդությանը:

Իմացած եղեք, որ հայրենիքում ստեղծվել է գիտական մի ներուժ, Հայկական հարցն ու Հայոց ցեղասպանության պատմությունը հետազոտողների մի մեծ բանակ, որի ներկայացուցիչները Հայաստանի քաղաքացու անձնագրերով հանդես կգան աշխարհի բոլոր երկրներում, ոչ միայն որպես հայ, այլեւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի, որոնց ելույթները միջազգային գիտաժողովներում կընդունվեն որպես ազատ եւ անկախ Հայաստանի պետական դիրքորոշում:

ԼԱՒՐԵՆՏԻ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ
Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, պատմական գիտությունների դոկտոր

*(*)Ի պատասխան Մուրադ Աջեմօղլուի ազգային պատկանելության եւ ընդհանրապես ինքնության վերաբերյալ ընթերցողների հարցերին Տորոնտոյից (Կանադա) **«Ազգի»** ընթերցող Պերճ Քիրմիզյանը տեղեկացնում է, որ նա ազգությամբ զտարյուն հայ է, ծնված Պոլիս, սեբաստացի ծնողներից, նախակրթությունն ստացել է Ֆերիգյուղի Մխիթարյան վարժարանում, այնուհետեւ ավարտել է Կենտրոնական վարժարանը, թուրքության հետ հարաբերություններ չունի: Խմբ.*

Բանակցությունների վերջին ռաունդը

Լոնդոնաբնակ լրագրող Գուին Դայերն այս անգամ քննարկում է Կիպրոսի վերամիավորման հարցը

Փետրվարի վերջերին Կիպրոսի վերամիավորման հարցով Լյուցեռն (Շվեյցարիա) ժամանած հույն, թուրք եւ կիպրացի դիվանագետներից մեկն ասել էր, որ «բոլոր կողմերը մտնում են վերջին հնարավորության դահլիճը»: Պարզվեց, որ դա ընդամենը նախավերջին հնարավորությունն էր, քանի որ առաջընթացի բացակայության հետեւանքով քարավանը շարժվեց դեպի Բյուրգենշտոկ (դարձյալ Շվեյցարիայում), որն իրոք դառնալու է բանակցությունների վերջին «ռաունդը»:

Շաբաթ օրը ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը ժամանեց Բյուրգենշտոկ: Նրան հետեւեցին Հունաստանի վարչապետ Կոստաս Կարամանլիսը եւ Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Էրդողանը: Երկու կիպրական կառավարությունների ներկայացուցիչների հետ նրանք մինչեւ մարտի 31-ը կամ ընդհանուր համաձայնության կգան, որը հետագայում կդրվի հանրաքվեի բաժանված կղզու երկու մասերում, կամ դրա փոխարեն գլխավոր քարտուղարի առաջարկն է, որ կներկայացվի քվեարկողներին: Մի բան հստակ է: Մինչեւ մայիսի մեկը, երբ կղզին միանալու է Եվրամիությանը, բոլոր շահագրգիռ կողմերը պետք է հստակ պատասխան ունենան:

Հանրաքվեի օր է նշանակված ապրիլի 20-ը: Եթե կղզու երկու տարբեր համայնքները «այո» ասեն, ապա բոլորն առավել կամ նվազ չափով կշարունակեն իրենց երջանիկ կյանքը: Բայց խնդիրն այն է, որ բոլորը հակված չեն «այո» ասելու:

Անցյալ դեկտեմբերին անցկացված ընտրությունների արդյունքներով կիպրացի թուրքերը հավասարապես բաժանված են վերամիավորման հարցում: Նրանք տենչում են ազատվել մեկուսացումից (քանի որ բացի Թուրքիայից ուրիշ ոչ մի երկիր չի ճանաչում նրանց «հանրապետությունը») եւ վայելել Եվրամիությանը միանալու քաղցր պտուղները, բայց միաժամանակ գիտակցում են, որ փոքրամասնություն են մնալու այդ գերազանցապես հունական երկրում: Հաշվի առնելով, որ ՄԱԿ-ի առաջարկը թույլ կենտրոնական կառավարությամբ երկազգ ֆեդերացիա է նախատեսում, նրանք հավանաբար «այո» կքվեարկեն:

Մեծ հարցականն ավելի զգալի է կիպրացի հույների շրջանում: Նրանք ոչ մի լուրջ դրդապատճառ չունեն «այո» քվեարկելու: Շնորհիվ այն փաստի, որ իրենց մայր հայրենիքը՝ Հունաստանը, ի տարբերություն Թուրքիայի, արդեն Եվրամիության անդամ է, նրանց անդամակցությունը երաշխավորված է անկախ հանրաքվեի արդյունքներից: «Ոչ» քվեարկելու դեպքում էլ նրանց Եվրամիության անդամակցությունը մնում է ի զորու: «Ոչ» քվեարկելու պարագայում նրանք ոչ թե դեմ են արտահայտվելու կղզու վերամիավորմանը, այլ պարզապես փորձելու են առավել շահավետ պայմաններ «կորզել» բանակցող մյուս կողմից: Այդ պայմաններից մեկը կիպրացի հույն փախստականների վերադարձն է իրենց նախկին բնակավայրերը հյուսիսում, եւ երկրորդը 1974-ից ի վեր այդ բնակավայրերում հաստատված թուրքերի արտաքսումը: Այս երկրորդ պայմանը անտարակույս կմերժեն թուրքերը, որոնք դրա փոխարեն կնախընտրեն ՄԱԿ-ի ծրագիրը տեսնել հանրաքվեի քերթիկում: Հույներն էլ այս վերջինի դեմ կքվեարկեն իրենց պահանջները լիովին բավարարված չլինելու հետեւանքով:

«Բյուրգենշտոկում աշխատանքը խիստ լարված է լինելու: Բոլոր կողմերը պատրաստված են լինելու քաղաքական կամք ցուցադրել», ասել է ՄԱԿ-ի Կիպրոսի հարցով բանագնաց Ալվարո դե Սոտոն: Բայց ի՞նչ է լինելու, եթե նրանք այդ կամքը չցուցադրեն, եւ եթե, այնուամենայնիվ, ՄԱԿ-ի առաջարկը դրվի հանրաքվեի, եւ հույները մերժեն: Իրավիճակի նման ելքը, համոզված ենք, դուր չի գա Եվրամիությանը, որն արդեն սկսել է շանտաժի ակնարկներ բաց թողնել: CNN հեռուստաընկերությանը տված իր հարցազրույցում բրիտանացի արտգործնախարար Ջեկ Սթրոուն մարտի 4-ին հաստատել է, որ հույների «ոչ» պատասխանը ծանր ու անցանկալի հետեւանքներ կունենա նրանց համար: Ճիշտ է, ցարդ միջազգային հանրությունը չի ընդունել «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետությունը», բայց հունական կողմի Եվրամիությանը անդամակցության դեպքում, նրանք կներկայացնեն միայն կղզու հարավային մասը եւ «թուրքական կողմը պատժի չի ենթարկվի, նրանց ըմբռնումով կմոտենան»:

Ճիշտ է, նա չէր ակնարկում, թե երկրները պաշտոնապես կճանաչեն այդ «կառավարությանը», բայց հստակ հասկացնում էր, որ միջազգային արգելքները Հյուսիսային Կիպրոսի վերաբերյալ կվերանան եւ թռիչքները կթույլատրվեն դեպի կղզու այդ հատվածը, այսինքն դրան կվերաբերվեն որպես «լեգիտիմ» պետության: Նման կարծիքն, անշուշտ, կղզու հունական համայնքի կողմից բացականչություններով դիմավորվեց, բայց «պատգամը» վստահաբար տեղ հասավ: Սպասենք եւ տեսնենք, թե ինչպես կավարտվեն բանակցությունները: Գուցե եւ ամեն ինչ դրականորեն լուծվի:

Տիեզերական 3-րդ զբոսաշրջիկը կզբաղվի նաեւ հետազոտություններով

Ամերիկացի միլիոնատեր Գրեգորի Օլսենը, որը պատրաստվում է «Սոյուզ» տիեզերանավով միջազգային տիեզերակայան թռչել որպես զբոսաշրջիկ, մտադիր է թռիչքի ընթացքում զբաղվել նաեւ հետազոտություններով, որոնց ծրագիրն ինքն է մշակում: Այսպիսով, 58-ամյա միլիոնատիրոջ տիեզերական թռիչքը չի լինելու լոկ զվարճանքի միջոցառում:

Գրեգորի Օլսենը հարստացել է՝ աշխատելով օպտիկական մշակումների ոլորտում: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը հաղորդում է, որ տիեզերք թռչելու համար Օլսենը պետք է 20 մլն դոլար վճարի թռիչքը կազմակերպող գործակալությանը:

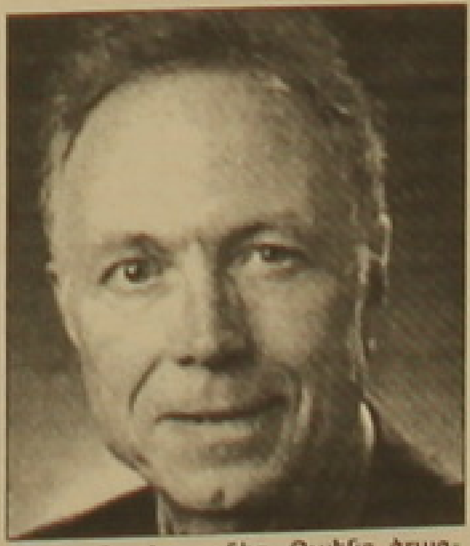

Ապագա տիեզերական զբոսաշրջիկը մտադիր է հետը վերցնել ինֆրակարմիր տվիչներ, որոնց միջոցով կգնահատի երկրի մթնոլորտի ջերմային մակարդակների փոփոխությունները եւ կվերլուծի դրա աղտոտման աստիճանը: Բացի դրանից, Օլսենը ծրագրում է ուսումնասիրել մեր մոլորակի մակերեւույթի գյուղատնտեսական համակարգերի վիճակը:

Նա նաեւ հույս ունի, թե անկշռության պայմաններում ինքը կկարողանա աճեցնել ինֆրակարմիր տվիչներում եւ բարձր տեխնոլոգիական այլ սարքերում կիրառվող ամենամեծ բյուրեղները: Միաժամանակ նա խոստովանում է, որ այդ ծրագրերը դեռ հաստատված չեն: Օլսենը մտադիր է իր ապագա բոլոր ուղեծրային հայտնագործությունները ներկայացնել գիտական հրատարակությունների լրագրողներին:

Այս շաբաթ Գրեգորի Օլսենը կժամանի դեռ խորհրդային ժամանակաշրջանում կառուցված Զվյոզդնի ավան, որտեղ բավական երկար նախապատրաստական հատուկ պատրաստություն պետք է անցնի: «Սոյուզ» տիեզերանավով դեպի միջազգային տիեզերակայան նա թռչելու է 2005 թ. ապրիլին: Բայց միանգամայն հնարավոր է, որ այդ իրադարձությունը տեղի ունենա արդեն ընթացիկ տարվա հոկտեմբերին:

Թեհրանը հրաժարվում է միջուկային զենքի արտադրությունից

Իրանի իշխանությունները որոշել են հրաժարվել ուրանի հարստացման ցենտրիֆուգների արտադրությունից, որոնք կարող են օգտագործվել միջուկային զենքի ստեղծման համար: Այդ մասին հայտարարել է երկրի ատոմային էներգետիկայի կազմակերպության ղեկավար Ղոլամռեզա Աղազադեն: «Յու Էս Էյ թուդեյ» թերթի տվյալներով, Իրանի ազգային անվտանգության գերագույն խորհուրդը թույլատրել է ժամանակավորապես դադարեցնել իրանական միջուկային ռեակտորի կառուցումը: Տվյալ քայլի նպատակն է ձեռք բերել ՄԱԿ-ի եւ ՄԱԳԱՏԷ-ի վստահությունը:

ՄԱԳԱՏԷ-ի ղեկավար Մուհամմեդ էլ Բարադեյը ապրիլի 6-ին կայցելի Իրան: Աղազադեի խոսքերով, այցի ընթացքում իրանցի պաշտոնական անձինք էլ Բարադեյի հետ կարծիքներ եւ տեղեկություններ կփոխանակեն միջուկային ոլորտի համագործակցության հարցերի շուրջը, կքննարկեն չլուծված խնդիրները:

«Իրանը կամովին դադարեցրել է ուրանի հարստացման աշխատանքները ԻԻՀ ազգային անվտանգության գերագույն խորհրդի ցուցմանը համապատասխան, ինչպես նաեւ Իրանի եւ համաշխարհային ընկերակցության միջեւ վստահության մթնոլորտի ստեղծման նպատակով: Իրանի ատոմային էներգիայի կազմակերպությունը պատրաստ է երկարաձգել տվյալ մորատորիումը», ընդգծել է Աղազադեն:

ՎՐԱՍՏԱՆ

Նախնական տվյալներով, Մելիք Ռայիսյանը եւ Վան Բայբուրթյանը կդառնան պատգամավոր

Երեկ Վրաստանի կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի հրապարակած նախնական տվյալների համաձայն, «Ազգային շարժում - դեմոկրատներ» իշխանական դաշինքը ստացել էր խորհրդարանական ընտրությունների մասնակիցների ձայների 65 տոկոսից ավելին: Այս տվյալներով, Վրաստանի խորհրդարանի անդամ կդառնան նաեւ Վան Բայբուրթյանը եւ Մելիք Ռայիսյանը: Վան Բայբուրթյանը խորհրդարանական կլինի երկրորդ, իսկ Ռայիսյանը՝ երրորդ անգամ:

Որքան էլ հետաքրքրական է, բայց Վրաստանի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլու՝ ընդդիմությանը խորհրդարանում տեսնելու հավանականության մասին խոսքերից հետո մինչ այդ իշխանական դաշինքի ստացած ձայների տոկոսները սկսեցին պակասել:

Իրեն ընդդիմադիր համարող «Աջ ընդդիմադիրներ, ինդուստրիալիստներ, նորեր» դաշինքը երեկ օրվա երկրորդ կեսի դրությամբ անցել էր 7 տոկոսանոց սահմանափակումը: 7 տոկոսը հաղթահարել էր նաեւ Ասլան Աբաշիձեի «Դեմոկրատական վերածննդի միություն» կուսակցությունը: Վրաստանի լեյբորիստական կուսակցությունը նախնական տվյալների ցուցակում 4-րդն է՝ 6 տոկոսով:

Բայց երեկոյան կողմ իրավիճակը կրկին փոխվեց: Ընդդիմադիրներից միայն «Աջ ընդդիմադիրներ, ինդուստրիալիստներ, նորեր» դաշինքի ձայներն էին անցել 7 տոկոսանոց սահմանափակումը: Թե ինչպիսին կլինի նման բեկումների ավարտը, հավանաբար պարզվի այսօր:

Այս ամենով հանդերձ ընդդիմության հնարավոր մուտքը խորհրդարան հայ պատգամավորների հետ որեւէ առնչություն չունի, քանի որ նշված ընդդիմադիրների ցուցակներում հայեր չկան:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
Թբիլիսի

Ահաբեկչություններից հետո Տաշքենդի մատույցները շրջափակված են

Երեկ Ուզբեկստանում տեղի է ունեցել միանգամից երկու ահաբեկչություն: Տաշքենդի հյուսիս-արեւելքում պայթեցվել է պետավտոտեսչության պահակակետի մոտ կանգնեցված «Դեու Տիկո» ավտոմեքենան, իսկ մայրաքաղաքից ոչ հեռու՝ Չարվակի ջրամբարի մոտ պայթեցվել է միկրոավտոբուս: ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ մայրաքաղաքում ավտոմեքենայի պայթեցումից անմիջապես հետո անհայտ անձինք կրակ են բացել միլիցիայի աշխատակիցների վրա: 10 րոպե տեւած փոխհրաձգությունից հետո ելուզակները թաքնվել են մերձակա բնակելի զանգվածում: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի տվյալներով, գրոհայիններն ամրացել են մասնավոր տներից մեկում: Ոչ պաշտոնական տվյալների համաձայն, կա 2 զոհ. մեկն իրավապահ մարմինների ներկայացուցիչ է, մյուսը՝ քաղաքացիական անձ:

Ականատեսներն Ինտերֆաքսի թղթակցին պատմել են Տաշքենդից ոչ հեռու՝ Չարվակի ջրամբարի ամբարտակի մոտ կանգնած միկրոավտոբուսի պայթեցման մասին: Այս միջադեպի մանրամասնությունները չեն հաղորդվում: Ամբարտակը ռազմական օբյեկտ է: Դրա պայթեցման դեպքում Չարվակի ջրամբարի ջուրը կարող է լիովին հեղեղել Ուզբեկստանի մայրաքաղաքը: «Ազգը» երեկ տեղեկացրեց Տաշքենդի «Մանկական աշխարհ» հանրախանութի մոտ եւ Բուխարայում տեղի ունեցած պայթյունների մասին: Վերջին տվյալներով, 3 պայթյուններից զոհվել է 19 մարդ, 26-ը՝ վիրավորվել: Զոհերից 6-ը միլիցիայի աշխատակիցներ են, 1-ը՝ երեխա: Երկու օրերին էլ ահաբեկչությունների գլխավոր թիրախը, ըստ երեւույթին, եղել են միլիցիայի աշխատակիցները: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդում է, որ երեկվա ահաբեկչություններից հետո Տաշքենդի բոլոր մատույցները շրջափակված են: Շուկաները չեն գործում: Ստուգվում են բոլոր կասկածելի ավտոմեքենաները եւ անցորդները: Քաղաքում խուճապ չկա, բայց փողոցները դատարկվել են: Տաշքենդի մարզում ավտոբուսների եւ էլեկտրագնացքների երթեւեկությունն ընդհատված է:

Իրաքյան զենքի վերաբերյալ ԱՄՆ-ի պնդումներն առնված են անվստահելի աղբյուրից

Չալաբիի մատը խառն է այս գործին

Իրաքում կենսաբանական զենքի շարժական լաբորատորիաների գոյության վերաբերյալ ՄԱԿ-ում հայտարարություն անելուց առաջ ԱՄՆ պետքարտուղար Քոլին Փաուելն օգտվել էր անվստահելի աղբյուրից: «Լոս Անջելես թայմսին» հայտնի է դարձել, որ իբր սիբիրախտի եւ վտանգավոր այլ հիվանդությունների հարուցիչներ պարունակող այդ լաբորատորիաների մասին տեղեկություններն ստացվել էին իրաքցի մի փախստականից, որը հայտնի է «Պլստան» մականունով:

Ամերիկյան հատուկ ծառայությունները երբեւէ չեն տեսել այդ մարդուն եւ մինչեւ Իրաքի պատերազմի ավարտը չեն էլ իմացել նրա իսկական անունը: Նրանից ստացված տեղեկությունները ԿՀՎ-ին փոխանցել է Գերմանիայի հետախուզությունը: Դրանք հավաստի եւ հանգամանալի են թվացել փորձագետներին, քանի որ հաստատում էին Իրաքի գաղտնի կենսաբանական լաբորատորիաների գոյության վերաբերյալ եղած կասկածները:

Փախստականին ներկայացրել է այն ժամանակ տարագիր Իրաքյան ազգային կոնգրեսի առաջնորդ Ահմեդ Չալաբին: «Պլստանի» խոսքերով, ինքն ավարտել է Բաղդադի համալսարանի քիմիայի ֆակուլտետը եւ անմիջականորեն մասնակցել կենսաբանական զենքի շարժական լաբորատորիաների ստեղծմանը: Նա հանգամանորեն նկարագրել էր, թե Իրաքում որտեղ կան շարժական լաբորատորիաների բաղադրամասեր:

Բայց ՄԱԿ-ի տեսուչներն Իրաքում նման որեւէ բան չկարողացան հայտնաբերել: Երբ ԿՀՎ-ի մի խումբ փորձագետներ անցյալ տարվա ամռանը Դեյվիդ Քեյի գլխավորությամբ Բաղդադ մեկնեցին փախստակի ազգականների հետ զրուցելու, զարմանքով պարզեցին, որ «Պլստանն» ուսման ընթացքում առանձնակի հաջողություններով աչքի չի ընկել: Ավելին՝ նրան աշխատանքից հեռացրել են վատնումների պատճառով:

Դեյվիդ Քեյը պնդում է, թե ինքը սկսել է կասկածել իրաքցի փախստակի խոսքերի հավաստիությանը, հենց որ հայտնի է դարձել նրա ազգակցական կապը Չալաբիի հետ: ԿՀՎ-ին հայտնի են նաեւ այլ դեպքեր, երբ իրաքցի տարագիրները փախստականներին սովորեցրել են Արեւմուտքի հատուկ ծառայություններին խեղաթյուրված տեղեկություններ հայտնել Իրաքի ռազմական ծրագրի վերաբերյալ: Նպատակը պարզ է՝ ուռճացնել Սադդամ Հուսեյնից բխող վտանգը, դրանով իսկ արագացնելով նրա տապալումը:

Չալաբին ներկայումս Իրաքի կառավարման խորհրդի անդամ է եւ սերտ կապեր ունի Սպիտակ տան հետ: Նա պնդում է, թե իրեն անարդարացիորեն են մեղադրում Իրաքում զանգվածային բնաջնջման զենքի հետքերի բացակայության համար: Չմեղանչելով՝ նա հայտարարում է, թե ամեն ինչի համար պետք է մեղադրել միայն ԿՀՎ-ին:

Սփյուռք

Հայ սփյուռքը՝ համապարփակ ուսումնասիրությամբ

«Ժամանակակից Թուրքիայի արեւելյան մասն Արեւմտյան Հայաստանն է, որը XVI-XVII դդ. թուրք-իրանական պատերազմների ընթացքում զավթվել է 1555-ի Ամասիայի եւ 1639-ի Կասր է Շիրինի պայմանագրերով բռնակցվել Օսմանյան կայսրությանը» («Հայ սփյուռք» հանրագիտարան):

Բոլոր ժամանակներին ու բոլոր ժողովուրդներին, այդ թվում նաեւ հայերին բնորոշ է եղել արտագաղթը հայրենիքից: Երեւույթ, որ մեծ մասամբ պայմանավորված է երկրի տնտեսական, քաղաքական, կրոնական այլեւայլ գործոններով: Հայերի արտագաղթը մեծ չափեր է ընդունել VII-XIV դդ. վաչկատուն ցեղերի ասպատակությունների պատճառով: Հայերը գաղթում էին հիմնականում Ասորիք, Մերձավոր Արեւելք, Ղրիմ, Լեհաստան եւ հատկապես Կիլիկիա: Հետագա դարերում հայերի արտագաղթը շարունակվեց եվրոպական երկրներ, Ամերիկա, Կանադա եւ այլն: Սակայն բուն հայկական սփյուռքը ձեւավորվեց Օսմանյան կայսրության տարածքում՝ իր բնօրրանում 1915 թ. ցեղասպանության ենթարկված եւ եւ բռնի տեղահանված հայ ժողովրդի ցիրուցան բեկորներից: Տարագիր հայության մի հատված՝ եղեռնից մազապուրծ, հայտնվելով աշխարհի տարբեր անկյուններում, աստիճանաբար կազմավորեց իր ազգային կառույցները, հետագայում ձեւավորվելով իբրեւ ինքնուրույն համայնքներ: Այսպես տարագիր հայությունը հայտնվեց սփյուռքահայ իրականության փաստի առաջ, իսկ այդ իրականությունը խորապես ճանաչել հայաստանյան հեռավորությունից բացառապես անհնար է, որովհետեւ դա մի անընդհատաբար փոփոխվող ու հարահոս օրգանիզմ է՝ չափից ավելի խայտաբղետ բարդ կառուցվածքով: Սփյուռքի մասին համապարփակ տեղեկություններ ստանալը եւս անհնար էր, որովհետեւ չկային նման իրազեկող հրատարակություններ: Եվ ահա, ի բարեբախտություն մեզ, Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրությունը մատուցում է անհրաժեշտ անակնկալը՝ ներկայացնելով «Հայ սփյուռք» ստվարածավալ հանրագիտարանը («Տիգրան Մեծ» հրատ. տպարան, 730 էջ, 3000 տպաքանակ), որն ընդգրկում է շուրջ 70 քարտեզ, 750 գունավոր եւ սեւ-սպիտակ պատկերազարդումներ: Հանրագիտարանի աշխատանքները սկսվել են դեռեւս 1992-93 թթ. խմբագրական հանձնաժողովի՝ Հովհաննես Այվազյանի (գլխ. խմբագիր-տնօրեն), Կոնստանտին Խուդավերդյանի (նախկին գլխ. խմբագիր), Զավեն Եկավյանի, Արման Կիրակոսյանի, Էդուարդ Մելքոնյանի ջանքերով: Հատորի պատասխանատու խմբագիրն է գլխ. խմբագրի տեղակալ Արամ Սարգսյանը:

Այստեղ տեղին է ընդգծել, որ Հայկական հանրագիտարանի խմբագրությունը կազմավորումից ի վեր այսօր ապրում է իր ամենադժվարին փուլը, երբ ավելի քան 30-ամյա գիտական-հրատարակչական, մշակութային օջախն անիրավորեն հայտնվել է ֆինանսական, շենքային եւ աշխատանքային դժվարին պայմաններում: Հանրագիտարանի շենքը կառավարության որոշումով «Ինեկոբանկին» վաճառելուց հետո աշխատակազմը 3 տարի պայմանական ժամանակով զբաղեցնում է 600 քառ. մ տարածք գտնվելով անորոշության մեջ, քանի որ պետական եւ ոչ մի ատյան առայժմ չի արտահայտում որեւէ վերաբերմունք կամ արձագանք: Այսուհանդերձ, շրջանցելով նյութական եւ բարոյական վիրավորանքները, հանրագիտարանի աշխատակազմը կարողացել է իրականացնել այս կարեւորագույն հրատարակությունը: Հայ սփյուռքի մասին համապարփակ պատկերացում տալուց զատ, հատորում ուրվագծվում է տարաշխարհիկ հայության կենսագրության մի կարեւոր հատված՝ համայնքների ձեւավորումից, առաջին ներգաղթողներից սկսած մինչեւ ազգային-եկեղեցական կառույցների ձեւավորումը՝ ներառելով համայնքի փոփոխությունները զարգացման ողջ ընթացքում: Նկատենք մի հանգամանք եւս. սփյուռքահայ մեր հայրենակիցներից, հասարակական, մշակութային գործիչներից շատերն այսօր տագնապում են սփյուռքի ճակատագրով, քանի որ XXI դարասկզբի աշխարհի գլոբալացման ու տեխնոկրատացման պայմաններում հայության ապագան օրըստօրե վտանգվում եւ ազգային

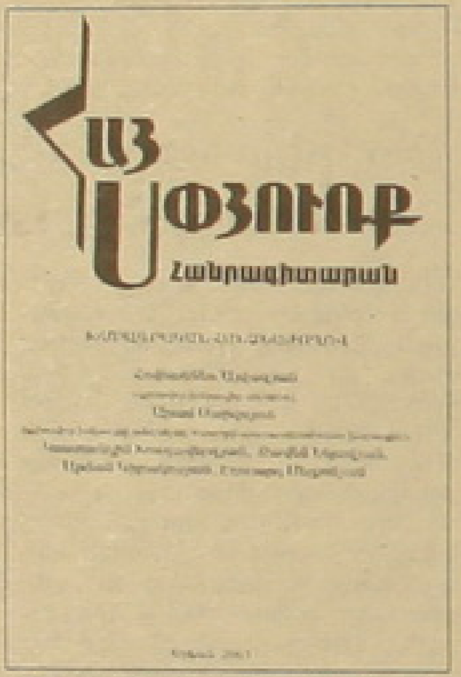

ինքնությանը սպառնացող փորձությունների դիմակայելը գնալով դժվարանում է: «Հայ սփյուռք» հանրագիտարանը դառնում է սփյուռքյան իրականության փաստացի վավերացումը եւ հայության մի ստվար զանգվածի պատմությունը:

Իր տեսակի մեջ եզակի եւ մեր իրականության մեջ աննախադեպ սույն հրատարակությունն առաջին փորձն է՝ ստեղծելու համապարփակ բնույթի մի հանրագիտարան 70 երկրների հայկական համայնքների մասին: Այդ պատմությունը (այբբենական կարգով) սկսվում է ադրբեջանահայ համայնքից եւ ավարտվում ֆրանսահայ համայնքով՝ ներառելով պատմական ակնարկ հայերի սոցիալական կազմի, երկրի նշանավոր հայազգի գործիչների մասին, ներկայացվում են տվյալ երկրի համայնքներն ըստ քաղաքների կամ վարչատարածքային միավորների: Այդ առանձին ենթավերնագրերով տրվում են եկեղեցական կառույցները, կրոնական համայնքները, կրթական, հասարակական-քաղաքական, բարեգործական, մշակութային, մարզական, հայրենակցական միությունները, առանձին ենթաբաժիններով՝ գրականությունը, թատրոնը, կինոն, կերպարվեստը, երաժշտությունը, պարարվեստը, մամուլը եւ այլն: 70 երկրների (Ֆրանսիա, Լիբանան, Բրազիլիա, Չիլի, Ճապոնիա, Իրան, Իրաք, Կիպրոս, Եգիպտոս, Դանիա, ԱՄՆ, Իտալիա, Լեհաստան, Թաիլանդ, Սիրիա, Նոր Զելանդիա, Շվեյցարիա, Ռուսաստան, Սինգապուր, Մալայզիա, Ուկրաինա, Արաբական Միացյալ Էմիրություններ եւ այլն) հայ համայնքներից յուրաքանչյուրը ներկայացված է նման կառուցվածքով՝ հեղինակված հայրենի եւ արտերկրի տվյալ ոլորտի լավագույն մասնագետների կողմից (Արամ Սարգսյան, Մարգարիս Բաղդասարյան, Ամալյա Պետրոսյան, Սուրեն Սավիսակալյան, Գեղամ Բադալյան, Նաիրա Խլղաթյան, Քնարիկ Ավագյան, Հովհաննես Փահլեւանյան՝ Հայաստան, Ռուբինա Փիրումյան՝ ԱՄՆ, Արա Սանջյան՝ Լիբանան, Նատյա Ռայթ՝ Ավստրալիա եւ ուրիշներ):

Իբրեւ օրինակ վերցնենք իտալահայ համայնքը (հեղինակ՝ Լեւոն Զեքիյան), ուր հայերի թիվը շուրջ 3000 է: Հայերի բնակության սկիզբն այստեղ փաստված է դեռ հռոմեական շրջանից: Հայկական եկեղեցին Իտալիայում գործում է դեռեւս միջնադարից: XIII-XIV դդ. հիշատակվում էին շուրջ 40 հայկական եկեղեցի ու մենաստան, որոնցից այսօր հայերին է պատկանում միայն Վենետիկի Սբ. Խաչ եկեղեցին՝ փոխանցված 1717 թ. Սբ. Ղազար կղզում հաստատված Մխիթարյան միաբանությանը: Իտալահայ համայնքում դպրոցներ հիմնել է Մխիթարյան միաբանությունը: Առաջին վարժարանը բացել է Մխիթար Սեբաստացին՝ 1732 թ.: Հայտնի են Մուրադ-Ռափայելյան եւ Լեւոնյան հայ վարժարանները: Այժմ ներկայացվում է հասարակական-քաղաքական կյանքը՝ Իտալիայի հայ մշակութային միություն, Իտալիայի հայ դատի հանձնախումբ, Պո-Արաքս մշակութային ընկերակցություն եւ այլն: Առանձին տրվում են մշակույթը եւ գիտությունը՝ Ամբրոսյան գրադարան, Վենետիկի Մխիթարյան միաբանություն, Վենետիկի մատենադարան, ապա տպագրությունը եւ մամուլը՝ 1512 թ. Վենետիկում Հակոբ Մեղապարտի տպագրած «Ուրբաթագիրքը» սկիզբ է դնում հայ տպագրությանը: Իտալիայում ծաղկում է ապրում նաեւ հայ պարբերական մամուլը («Բազմավէպ», «Եղանակ բիւզանդական», «Հայ հանդէս», «Մխիթարեան ընծայիք», «Դիտակ բիւզանդական»):

Հանրագիտարանի վերջին՝ «Կազմակերպություններ» բաժինը ներկայացնում է համասփյուռքյան հասարակական, մշակութային, բարեգործական, հայրենակցական կազմակերպությունները՝ Եվրոպայի հայկական միությունների ֆորում, Թեքեյան մշակութային միություն, Հայ դատի հանձնախումբ, ՀՕՄ, ՀՕՖ, ՀՕԿ, ՀԲԸՄ, Հովարդ Կարագյոզյան հաստատություն, ՌԱԿ, ՀՅԴ, ՍԴՀԿ եւ այլն: Ներկայացված է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցին՝ սփյուռքյան իր թեմական կառույցներով:

Համայնքների հասարակական, մշակութային, կրոնական ժողովրդագրական պատկերն ամբողջացնելու, հատկապես թվական տվյալները ճշգրտելու համար կատարվել են համադրման, համեմատական լուրջ աշխատանքներ: Հատկապես բարդություն են ներկայացրել 1990-ական թվականներից հետո Հայաստանից եւ Մերձավոր Արեւելքից դեպի Եվրոպա, ԱՄՆ եւ Կանադա սկսված զանգվածային արտագաղթի հետեւանքով սփյուռքահայ համայնքներում կատարված ժողովրդագրական պատկերի կտրուկ փոփոխությունները: Փաստերն արձանագրվել են այլազան աղբյուրներից՝ համայնքներից, հայտնի մասնագետներից, դեսպանատներից, թեմական առաջնորդներից. տրված տեղեկանքները հանգամանորեն ճշգրտվել, համադրվել են, մշակվել եւ օգտագործվել են նաեւ Հայաստանում եղած համապատասխան ուսումնասիրությունները: Ըստ «Հայ սփյուռք» հանրագիտարանի պատասխանատու խմբագիր Արամ Սարգսյանի, «Հանրագիտարանի ձեռնարկումը բավականին պատասխանատու եւ համարձակ քայլ է, որովհետեւ ասպարեզում չեն եղել շատ համայնքների վերաբերյալ ամբողջական գիտական ուսումնասիրություններ, համապատասխան արխիվային նյութեր: Չեմ թաքցնում, որ թերահավատություն կար այս գործի նկատմամբ, բայց, կարծում եմ, մենք պատվով ենք դուրս եկել եւ կարողացել ենք հաղթահարել նյութի դժվարությունները՝ տվյալ ոլորտի լավագույն մասնագետների օգնությամբ: Իբրեւ առաջին նմանաբնույթ փորձ հանրագիտարանը չի կարող զերծ լինել թերություններից եւ բացթողումներից: Հետագայում ներկայացված առաջարկություններն ու դիտողությունները հաշվի կառնվեն, կմշակվեն, կլրացվեն ու կընդգրկվեն մեր հետագա հրատարակություններում (ռուսերեն, անգլերեն)»:

«Հայ սփյուռք» հանրագիտարանն անկասկած կնպաստի նաեւ հայագիտության սակավ ուսումնասիրված ճյուղերից մեկի՝ սփյուռքագիտության զարգացմանը՝ նրանով զբաղվողների համար դառնալով լրջագույն ուսումնասիրության հիմնագիտելիք:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՀԵՏՄԱՀՈՒ

«Սպիտակ թղթի առջեւ...»

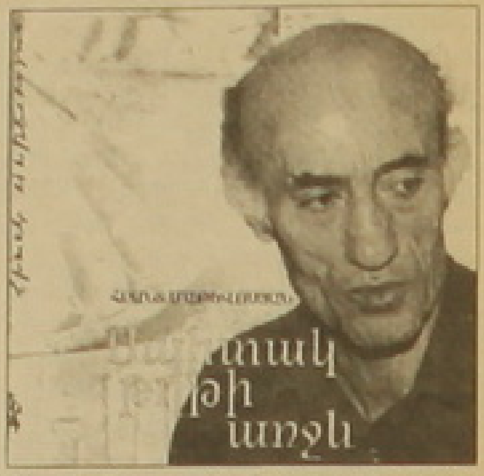

Երեկ Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում կայացավ Հրանտ Մաթեւոսյանի «Սպիտակ թղթի առջեւ» գրքի շնորհանդեսը:

Գիրքը, որի հրատարակությունն իրականացրել են գրականագետներ Ֆելիքս Մելոյանը եւ Ալբերտ Ասոյանը, գրողի այրին՝ Վերժինե Մովսիսյանը, Հրանտ Մաթեւոսյանի հետմահու առաջին տպագրված գիրքն է եւ առաջին փորձը՝ գեղարվեստական խոսքի սահմաններից դուրս ներկայացնելու Հրանտ Մաթեւոսյան տեսաբանին, մտածողին ու գեղագետին: Կյանքի ու գրականության փոխհարաբերություն, գրականության եւ արվեստի յուրահատկությունների քննություն, գրողների ու արվեստի գործիչների դիմանկարներ, բանավեճ, ազգային հասարակական-մշակութային կյանքի իրադարձությունների արձագանք: Փաստերի աներեւույթ խորքը թափանցելու եւ անմիջնորդ իմաստավորելու, երեւույթներն ամբողջությամբ եւ լայն համապատկերի մեջ դիտելու կարելիությամբ օժտված հոդվածների այս ժողովածուն, Ֆելիքս Մելոյանի գնահատմամբ, գրական կերպարի արժեք ունեցող դիմանկարների, գրական երեւույթների «պարզ» պատկերում չէ, յուրաքանչյուր դիմանկար-կերպարի մեջ անպայման կա նաեւ գրողի ներկայությունը՝ մեծ գրողի ու մեծ մարդու, իմաստասերի իր եզակի հայացքով՝ կյանքին ու գրականությանը...

Հրաչյա Մաթեւոսյանի գնահատմամբ, այս գիրքը մինչ այդ եղած բոլոր գրքերից «միակն է, որ իսկապես վայել է Հրանտ Մաթեւոսյանի անվանը եւ փառքին...»:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԵՐՈԲՅԱՆ

Ակադեմիկոս Վիկտոր Ֆանարջյան

Մարտի 30-ին լրացավ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, ՌԴ ԳԱ թղթակից անդամ, մի շարք միջազգային ակադեմիաների եւ գիտական ընկերությունների անդամ, ականավոր գիտնական-նյարդաֆիզիոլոգ Վ. Ֆանարջյանի ծննդյան 75-ամյակը:

Նա այն գիտնականներից է, որոնք հիմնարար հետք են թողել ժամանակակից ֆիզիոլոգիական գիտության զարգացման մեջ: Նրա գիտնական-ֆիզիոլոգի զարմանալի հանճարը, գիտական ղեկավարի իմաստնությու-

նը եւ լայն մտահորիզոնը նպաստեցին այդ բնագավառում Հայաստանում գիտական մթնոլորտի ձեւավորմանը, գիտության հեղինակության եւ մակարդակի բարձրացմանը, միջազգային գիտական համագործակցության խորացմանը: Վ. Ֆանարջյանի գիտական գործունեությունը նվիրված է շարժողական ակտի կենտրոնական մեխանիզմների եզակի եւ հիմնարար հարցերի մշակմանը, պայմանական-ռեֆլեքսային գործունեության եւ ուղեղի տարբեր մակարդակներում շարժիչ կենտրոնների նեյրոնային կազմակերպման հետեւողական եւ բազմակողմանի ուսումնասիրությանը: Նա էականորեն լրացրեց եւ որոշ դեպքերում վերանայեց ուղեղիկի եւ ուղեղաբնի կառույցների ֆիզիոլոգիայի բնագավառի մի շարք պատկերացումներ:

Վիկտոր Ֆանարջյանն անցել է ստեղծագործական երկար ճանապարհ՝ ասպիրանտից մինչեւ գիտական ղեկավարի, Հայաստանի ԳԱԱ ակադեմիկոսի, ՌԳԱ թղթակից անդամի կոչումների: Նա Վրաստանի գիտության վաստակավոր գործիչ էր, ԽՍՀՄ Գիտությունների ակադեմիայի «Ուղեղ» ծրագրում մտնող «Ուղեղիկի եւ ուղեղաբնի ինտեգրման մեխանիզմները» բաժնի ղեկավարը եւ կոորդինատորը, Հայաստանի ԳԱԱ ակադ. Լ. Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի տնօրենը եւ կենտրոնական նյարդային համակարգի ֆիզիոլոգիայի լաբորատորիայի անփոփոխ վարիչը, Հայաստանի ԳԱԱ փոխպրեզիդենտը եւ նախագահության անդամը, Ուղեղի հետազոտության միջազգային կազմակերպության հայկական միավորման նախագահը, բազմաթիվ միջազգային հանդեսների խմբագրական խորհուրդների եւ խմբագրական կոլեգիաների անդամը:

Վ. Ֆանարջյանը ֆիզիոլոգիայի բնագավառի լավագույն աշխատանքների համար պարգեւատրվել է Ռուսաստանի բնական գիտությունների ակադեմիայի Ի. Պ. Պավլովի անվ. արծաթե եւ Ենի համալսարանի (Գերմանիա) Ֆ. Շիլլերի անվ. մեդալներով, արժանացել միջնադարյան պարսիկ գիտնական Խորեզմի (Իրան) միջազգային պարգեւի:

Իր կյանքի բոլոր շրջաններում Վիկտոր Բարդուղիմեոսի Ֆանարջյանը միշտ մնաց բարեկիրթ, բարյացակամ, գիտական գաղափարներով լեցուն, որոնք նա հաճույքով կիսում էր իր աշխատանքային գործընկերների եւ բազմաթիվ աշակերտների հետ:

Մեծ է Վիկտոր Ֆանարջյանի գիտական ժառանգությունը՝ 400-ից ավելի գիտական աշխատանք, 5 մենագրություն, 4 դասագիրք: Նրա աշակերտներից ավելի քան 37-ը գիտությունների դոկտորներ եւ թեկնածուներ են:

Վիկտոր Ֆանարջյանը մեծ հետք է թողել մեր գիտական հասարակայնության հոգում որպես մեծ գիտնական, գիտության նոր ուղղության հիմնադիր եւ ուսուցիչ:

Ֆ. Տ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
ՀՀ ԳԱԱ պրեզիդենտ,
ակադեմիկոս

Մարի Տրենտինյանի «սիրեցյալը» մեղավոր ճանաչվեց

Վիլնյուսում տեղի ունեցավ ֆրանսիացի հայտնի ռոք երգիչ Բերտրան Կանտայի դատը: Նա դատապարտվեց 9 տարվա ազատազրկման՝ ֆրանսիացի դերասանուհի Մարի Տրենտինյանի սպանության համար:

Անցած տարվա հուլիսին Վիլնյուսում տեղի ունեցած ֆրանսիացի հայտնի դերասան Ժան-Լուի Տրենտինյանի դուստր՝ Մարի Տրենտինյանի դաժան սպանությունը մեծ աղմուկ առաջացրեց Ֆրանսիայում: Մարիի սիրեցյալը՝ Բերտրան Կանտան, այցելելով Վիլնյուս, որտեղ Մարին մասնակցում էր նկարահանումների, վիճում է նրա հետ, որից հետո դաժանորեն ծեծում: 5 օր ուշքի չգալուց հետո Մարին մահանում է:

«Ես չեմ հասկանում, թե ինչպես դա տեղի ունեցավ, դատարանում ասել է Կանտան: Ես սիրում եմ Մարիին ամբողջ հոգով եւ միշտ կսիրեմ: Ամեն վայրկյան նրա մասին եմ մտածում եւ ոչ մի պահ չեմ դադարի նրան հիշելուց»: Սակայն այս խոսքերը դժվար թե մեղմեն Մարիի ծնողների վիշտը, որոնք լույս են ընծայել իրենց դստեր մասին նոր գիրք, որտեղ նա Կանտային անվանել է «մարդասպան»:

Ռ. Պ.

Մարզական

Խորեն Հովհաննիսյան. «Ուղեգրի բախտը կարծես նախապես վճռված էր»

Երեկ ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայում կայացավ Հայաստանի մինչեւ 17 տարեկանների պատանեկան հավաքականի գլխավոր մարզիչ Խորեն Հովհաննիսյանի եւ մարզիչ Սամվել Պետրոսյանի հանդիպումը լրագրողների հետ, որի ընթացքում մարզիչներն անդրադարձան Անգլիայում անցկացված ընտրական մրցաշարում մեր ֆուտբոլիստների ելույթներին:

Խորեն Հովհաննիսյանը նախ ներկայացրեց ընտրական մրցաշարի նախապատրաստական փուլում կատարված ողջ աշխատանքը իր շնորհակալությունը հայտնելով ֆեդերացիայի ղեկավարությունից, որը բոլոր պայմանները ստեղծել էր թիմի համար: «Հունվարին հավաքականն ուսումնամարզական հավաք էր անցկացրել Ծաղկաձորում, հետո Արարատում, այնուհետեւ թիմը մեկնեց Կիպրոս, որտեղ մի շարք հանդիպումներ անցկացրեց, իսկ մրցաշարի մեկնարկից առաջ մեկշաբաթյա մարզումներ անցկացրեց Ֆրանսիայի Լիլ քաղաքում: Թիմը բարձր տրամադրությամբ մեկնեց Շեֆիլդ: Ցավոք, մենք հայտնվել էինք անհավասար պայմաններում: Բանն այն է, որ ընտրական մրցաշարի 2-րդ փուլում հաշվի էին առնվելու առաջին փուլում ստացած դեղին քարտերը, իսկ մեր ֆուտբոլիստներից ոմանք մեկական զգուշացում ունեին: Իսկ ահա Անգլիայի ընտրանին, որ մասնակցում էր 2-րդ փուլից, նման խնդիր չուներ: Ինչ վերաբերում է մրցաշարին, ապա կարծես կազմակերպիչները նախապես ամեն ջանք թափել էին, որ եզրափակիչի միակ ուղեգիրը նվաճեն անգլիացիները:

Դա հաստատեց նաեւ մեր առաջին հանդիպումն Անգլիայի հավաքականի հետ: Հանդիպման կիպրացի մրցավարը մեր դարպասին պարզապես ծիծաղելի 11 մ նշանակեց, ինչն ի վերջո վճռորոշ նշանակություն ունեցավ: Այդ խաղում, հատկապես առաջին խաղակեսում մեր ֆուտբոլիստները զգալի առավելություն ունեին, սակայն գոլային պահերը չօգտագործեցին: Ինչ-որ տեղ նաեւ մարզական բախտը չբերեց: Փաստորեն, առաջին խաղը վճռեց ուղեգրի հարցը: Նշեմ, որ անգլիացիները իսլանդացիների հետ խաղում էլ մրցավարների բացահայտ օգնությամբ միայն ավելացված ժամանակում հաղթական գնդակը խփեցին:

Նորվեգացիների հետ խաղում հաշիվը կարող էր ավելի մեծ լինել: Միայն Էդգար Մանուչարյանը 3-4 գոլային ռեալ պահ չօգտագործեց: Տղաները լավ խաղ ցուցադրեցին: Ավարտական խաղում արդեն ուղեգրի հարցը վճռված էր, ուստի որոշեցինք հնարավորություն տալ խաղալու նաեւ մյուս ֆուտբոլիստներին: Առաջին խաղակեսում գոլ խփեցինք, իսկ մրցակիցը բացահայտ «խաղից դուրս» վիճակից խփեց հաղթական գնդակը», նշեց Խորեն Հովհաննիսյանը:

Սամվել Պետրոսյանն էլ ավելացրեց, որ, օրինակ, 2-րդ տուրում մեր հավաքականը խաղում էր տեղական ժամանակով ժամը 15-ին, իսկ անգլիացիները՝ երեկոյան, երբ արդեն հայտնի էր Հայաստան-Նորվեգիա հանդիպման արդյունքը:

Մարզիչները համոզված են, որ եթե ընտրական մրցաշարն անցկացվեր այլ երկրում, ապա ուղեգիրը բաժին կհասներ մեր ֆուտբոլիստներին, որոնց խաղն արժանացավ մասնագետների բարձր գնահատականին: Հետեւությունն այն է, որ ունենք պատանեկան լավ հավաքական, տեխնիկապես եւ ֆիզիկապես լավ պատրաստված պատանիներ, որոնց հետագա ճակատագրի մասին հարկ է լրջորեն մտածել: Իսկ հաջողության գրավականներից մեկն այն է, որ այդ պատանիների մեծ մասը 7-8 տարի միասին են մարզվել ու մի ակումբում են խաղացել, մասնակցել են միջազգային մի շարք մրցաշարերի: Նրանք մրցակիցներին ոչնչով չզիջեցին: Իրենց լավ դրսեւորեցին նաեւ հավաքականի լեգեոներները:

Ասուլիսի վերջում լրագրողներին ներկայացվեց մրցակից թիմերի գլխավոր մարզիչների խոսքը, որն, անշուշտ, կհետաքրքրի նաեւ ընթերցողներին:

Ջոն Փիքոք (*Անգլիա*)- Շատ ուրախ ենք, որ հաղթեցինք, քանի որ մինչ հանդիպումը դիտելով մրցակցի խաղը, գիտեինք, որ մեզ լուրջ փորձություն է սպասվում: Յուրաքանչյուր մրցաշարում յուրաքանչյուր թիմի համար շատ դժվար է տրամադրվել առաջին խաղին: Հաղթանակը մեզ տրվեց շատ մեծ դժվարությամբ: Արդյունքում հաղթեցինք 2-0 հաշվով, բայց իրական պատկերն այլ էր: Մրցակիցը լուրջ դիմադրություն ցույց տվեց: Առաջին խաղակեսում գործնականում հավասար պայքար մղվեց, բայց երկրորդում մենք ունեինք չնչին առավելություն, որի արդյունքում էլ կորզեցինք հաղթանակը: Այդուհանդերձ, Հայաստանի հավաքականը լուրջ մրցակից է յուրաքանչյուր թիմի համար: Ձեր հավաքականի հայտնվելն այս խմբում եւ Անգլիա հասնելը մեծ հաջողություն է, քանի որ ընտրական առաջին փուլում Բուլղարիայի հավաքականի նման թիմի արգելքը հաղթահարելը մեծ հերոսություն է: Թիմում ունեք անհատապես գերազանց խաղ ցուցադրող մի քանի պատանիներ: Իմ կարծիքով, ամենատաղանդավոր խաղացողը ձեր թիմի կազմում 11 համարի խաղացողն է (Էդգար Մանուչարյան), որն իրեն փայլուն դրսեւորեց հատկապես որակավորման առաջին փուլում: Նրա մասին մինչ ձեր այստեղ գալը շատ էին խոսում: Նա բարձրակարգ ֆուտբոլիստ է, լավ է տեսնում դաշտը, տեխնիկապես պատրաստված է եւ հատկապես լավ է գործում եզրափակիչ հարվածների ժամանակ: Իմ վրա լավ տպավորություն թողեց նաեւ նրա հետ համագործակցող 10 համարի ֆուտբոլիստը (Ժորա Հովհաննիսյան): Քանի որ ձեր ֆուտբոլը զարգացման ուղու վրա է, կարծում եմ, որ եթե ընտրական փուլի արգելքը չկարողանաք հաղթահարել, դա այնքան էլ տխրեցնող փաստ չի լինի: Ամենակարեւորը մասնակցությունն է եւ փորձի ձեռքբերումը: Մաղթում եմ ձեր պատանիներին հաջող մասնակցություն եվրոպական բոլոր կարգի մրցաշարերում:

Օյվինդ Նիլսեն (*Նորվեգիա*)- Միշտ մեծ բավականություն եմ ստանում նման բարձր մակարդակի խաղերից, ինչպիսին այսօր ցույց տվեց Հայաստանի հավաքականը: Գիտեմ, որ ընտրական երկրորդ փուլում թույլ խաղեր եւ առավել եւս թույլ մրցակիցներ չեն լինում ու թեեւ ցավում եմ, որ իմ թիմը պարտվեց, բայց Հայաստանի հավաքականն արժանի էր այս հաղթանակին: Դուք ունեք մի քանի շատ լավ ֆուտբոլիստներ: Կուզենայի նշել 8, 10 եւ 11 համարների տակ հանդես եկող ֆուտբոլիստներին: Ես համոզված եմ, որ նրանց հաջողությունները դեռ առջեւում են եւ նրանց բարձրագույն նվաճումների մասին մենք ապագայում դեռ կլսենք:

Լուկաս Կոստիկ (*Իսլանդիա*)- Շատ դժվար ստացվեց հայերի հետ մրցավեճը: Հայաստանի պատանիները շատ լավ խաղացին հատկապես առաջին խաղակեսում, բայց իմ սաները երկրորդ խաղակեսում կարողացան իրենց վերագտնել: Հայաստանի թիմը շատ լավ կազմակերպված թիմ էր, երկու թիմերն էլ ձգտում էին հաղթանակի, սակայն երկրորդ կեսում մի քիչ թուլացավ, որից էլ օգտվեցին իմ թիմի խաղացողները: Ձեր թիմն այս խաղում շատ մտածված էր խաղում, յուրաքանչյուր քայլ հաշվարկված էր: Կարծում եմ, իմ սաները հաղթանակի հասան զուտ ֆիզիկական պատրաստվածության շնորհիվ: Զգացվում էր, որ կա մարզչի ձեռագիր, խաղում էին մեկ հոգումով: Ինձ վրա մեծ տպավորություն թողեցին ձեր դարպասապահը եւ 8 (Նդումբուկ), 9 (Վարդան Խաչատրյան) եւ 11 համարի ֆուտբոլիստները, որոնք, սակայն, իրենց ողջ կարողությունները չկարողացան դրսեւորել:

Ֆուտբոլիստները կենթարկվեն դոպինգ-ստուգման

Եվրոպայի առաջնության մասնակից բոլոր 16 հավաքականներն էլ կենթարկվեն դոպինգ-ստուգման: Այս մասին հայտարարել է ՈՒԵՖԱ-ի մրցումների անցկացման կոմիտեի նախագահ Ցակոբ Էրելը: Ըստ նախապես մշակված ծրագրի, թիմերը դոպինգ-ստուգման կենթարկվեն կամ ուսումնամարզական հավաքների կամ էլ ընկերական հանդիպումների ժամանակ: Այդ նպատակով ՈՒԵՖԱ-ն Պորտուգալիա կգործուղի իր 5 ներկայացուցիչներին, որոնք Եվրոպայի առաջնության յուրաքանչյուր խաղից առաջ դոպինգ-ստուգում կիրականացնեն: Յուրաքանչյուր խաղից առաջ վիճակահանությամբ կընտրվեն հիմնական կազմի 3 եւ փոխարինողներից 2 ֆուտբոլիստ, որոնք արյան անալիզի կենթարկվեն: Դրանք կհետազոտվեն Պորտուգալիայի եւ Շվեյցարիայի լաբորատորիաներում, իսկ արդյունքները կհրապարակվեն 24 ժամվա ընթացքում:

Հոլիֆիլդը կձգտի վերականգնել իր տիտղոսը

Ծանր քաշում պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի աշխարհի նախկին չեմպիոն Էվանդեր Հոլիֆիլդը հայտարարել է, որ մտադրվել է շարունակել մարզական իր գործունեությունը եւ կրկին նվաճել աշխարհի բացարձակ չեմպիոնի տիտղոսը: Հոլիֆիլդը փոխել է իր թիմը: Այժմ նրա մենամարտերի կազմակերպմամբ զբաղվելու է Avondale Management Group գործակալությունը: Նոր մենեջերները հույս ունեն Հոլիֆիլդին մարզելու հրավիրել անվանի մարզիչ Էմանուել Ստյուարտին: Հոլիֆիլդը ծրագրել է իր առաջիկա մենամարտն անցկացնել ամռանը կամ բռնցքամարտի միջազգային ֆեդերացիայի վարկածով Կրիս Բըրդի կամ էլ բռնցքամարտի համաշխարհային ընկերակցության վարկածով աշխարհի չեմպիոն Ջոն Ռուիսի հետ:

Աղասին մտավ հաջորդ փուլ

Մայամիում շարունակվում է թենիսի խոշոր միջազգային մրցաշարը: Երրորդական հանդիպումներից հետո գլխավոր մրցանակի հավակնորդների թիվը կրճատվեց: Երրորդ փուլի արգելքը հաջողությամբ հաղթահարեց Անդրե Աղասին, որը պարտության մատնեց Մաքսիմ Միրնուն (6-2, 6-2): Պայքարը շարունակում է նաեւ ամերիկացի Էնդի Ռոդիկը, որը երեք խաղափուլում պարտության մատնեց Յոնաս Բյորկմանին (6-4, 6-3, 3-6): Կառլոս Մոյան ուժեղ գտնվեց Դոմինիկ Հրբատու հետ մրցավեճում (7-5, 1-6, 6-3): Կայերին հաղթեց Ռեյդին (6-4, 7-6), իսկ Ռոբրեդոն առավելության հասավ Գերնիխի նկատմամբ: Պայքարը շարունակում են նաեւ Սթեյդին, Շրիչափխանը եւ Կանյասը:

Կանանց մրցապայքարում հաջողության հասավ Սերենա Ուիլյամսը, որը պարտության մատնեց Մարինա Շարապովային (6-4, 6-3): Ելենա Դեմենտեւան հաղթեց Ելենա Դոկիչին (5-7, 6-1, 6-3): Վինուս Ուիլյամսն էլ հաղթելու ոչ մի հույս չթողեց Սկյավոնեին (6-1, 6-3): Հաջորդ փուլ դուրս եկան նաեւ Կրեյբաւը, Պետրովան, Սմըթը, Դանիլիդուն, Դեչին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Արսենալը» նոր ռեկորդ սահմանեց

Լոնդոնի «Արսենալն» անգլիական ֆուտբոլում յուրօրինակ ռեկորդ սահմանեց: Առաջնության 30-րդ տուրում ոչ-ոքի ավարտելով հանդիպումը «Մանչեսթր յունայթեդի» հետ, «Արսենալն» առաջնության մեկնարկից իր անպարտելի խաղերի թիվը հասցրեց 30-ի եւ գերազանցեց 1974/75 թթ. «Լիդսի» եւ 1987/88 թթ. «Լիվերպուլի» սահմանած ռեկորդները, որոնք 29 խաղ անընդմեջ չէին պարտվել: Այժմ Արսեն Վենգերի սաները, որոնք վստահորեն գլխավորում են Անգլիայի առաջնության աղյուսակը, պետք է ծգտեն մեկ այլ ռեկորդային ցուցանիշի: «Նոթինգհեմ ֆորեստի» ֆուտբոլիստները 1977 թ. նոյեմբերից մինչեւ 1978 թ. դեկտեմբերն առաջնություններում անցկացրած 42 խաղում չէին պարտվել:

«Ցյուրիխն» առայժմ անպարտելի է

Շվեյցարիայի առաջնության 3-րդ շրջանում գերազանց է հանդես գալիս «Ցյուրիխը», որում հանդես է գալիս ՀՀ հավաքականի կիսապաշտպան Արթուր Պետրոսյանը: Տուրից տուր «Ցյուրիխը» բարելավում է մրցաշարային վիճակը եւ այսօր արդեն հնարավորություն ունի պայքարելու մրցանակային տեղերի համար: 26-րդ տուրում էլ ցյուրիխցիները հաջող հանդես եկան՝ սեփական հարկի տակ պարտության մատնելով «Քսամաքսին»: Ընդ որում միակ գնդակը «Ցյուրիխը» խփեց խաղավարտից մեկ րոպե առաջ: Այլի ընկավ Անդրե Մաֆը:

Տուրը հաջող էր նաեւ «Սերվետի» համար, որում խաղում է ՀՀ հավաքականի պաշտպան Հարություն Վարդանյանը: «Սերվետը» սեփական դաշտում 3 անպատասխան գնդակ ուղարկեց երկրի չեմպիոն «Գրասհոպերսի» դարպասը: Վերջինս ընթացիկ մրցաշրջանում չափազանց անհաջող է հանդես գալիս եւ արդեն կորցրել է մրցանակային տեղ գրավելու հնարավորությունը: Երկրի չեմպիոնի հարցը գործնականում վճռված է: Աղյուսակը 65 միավորով գլխավորում է «Բազելը», որը ոչ-ոքի (1-1) ավարտեց հանդիպումը «Վիլի» հետ: Երկրորդ տեղում ընթացող «Յանգ բոյզն» առաջատարից հետ է մնում 12 միավորով: Իր հերթին «Սերվետը» «Յանգ բոյզին» զիջում է 8 միավորով: 4-րդ տեղում «Ցյուրիխն» է (36 միավոր):

Իրաքցի մարզուհին պատրաստվում է օլիմպիադային

Հիսնամյա նիզականետորդուհի Խամդիյա Աս Սամալը պատրաստվում է Իրաքի մարզական պատիվը պաշտպանելու Աթենքի ամառային օլիմպիական խաղերում: Նա շաբաթական հնգօրյա մարզումներ է անցկացնում լավ մարզավիճակ ձեռք բերելու նպատակով: Նախկինում մարզուհին նշանակալի նվաճումների էր հասել պանարաբական խաղերում՝ երկուական անգամ արժանանալով ոսկե եւ արծաթե մեդալների: Թեեւ մարզուհու մի աչքը կուրացել է, սակայն նա հույս ունի հաջող մրցելույթներ ունենալ օլիմպիադայում: Վերջին տարիներին նա ակտիվորեն շարունակում էր զբաղվել սպորտով: Աս Սամալը 24 տարի եղել է Սադդամ Հուսեյնի կնոջ՝ Սաջիդայի եւ նրա երեք դուստրերի մարզիչը, որի ղեկավարությամբ նրանք զբաղվել են լողով եւ ֆիզիկական վարժություններով:

Տարդելին գլխավորեց Եգիպտոսի հավաքականը

Իտալական «Ինտերի» եւ «Յուվենտուսի» նախկին ֆուտբոլիստ Մարկո Տարդելին նշանակվել է Եգիպտոսի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ: 50-ամյա Տարդելին ամսական 40 հազար դոլար աշխատավարձ կստանա: Բացի այդ, նրան խոստացվել է 100 հազար դոլար պարգեւավճար, եթե հաջողվի Եգիպտոսի հավաքականին աշխարհի առաջնության եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւել:

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

Ամերիկյան ստրուկների ժառանգները դատի են տվել «Լլոյդս» ապահովագրական ընկերությանը

Անցյալում Ամերիկա բերված ստրուկների 10 ժառանգներ դատական հայց են ներկայացրել բրիտանական «Լլոյդս» հնագույն ապահովագրական ընկերության դեմ։ BBC-ն հաղորդում է, որ հայցվորների շահերը դատարանում ներկայացնելու է ամերիկացի փաստաբան Էդուարդ Ֆագանը, որը 1998 թ. շվեյցարական բանկերի հետ արտադատարանային համաձայնության էր հասել նացիզմի զոհերի ոսկու գործով։ Այն ժամանակ բանկերը պարտավորվել էին հայցվորներին վճարել 1,25 մլրդ դոլար։

Ներկայիս հայցը Նյու Յորքի դատարաններից մեկն ստացել է երկուշաբթի օրը։ Հայցում նշվում է, որ «Լլոյդսը» ապահովագրել է այն նավերը, որոնցով 17-րդ դարում Աֆրիկայից ստրուկներ են տեղափոխվել Ամերիկա։ Ուստի ընկերությունն անմիջականորեն մասնակցել է ստրկավաճառությանը։ Ֆագանը հայտարարել է, որ «Լլոյդսի» հանցագործությունը վաղեմության ժամկետ չունի, քանզի այն փաստը, որ հայցվորները ստրուկների ժառանգներ են, մինչեւ օրս բացասաբար է անդրադառնում նրանց կյանքի վրա։ «Ստրուկների ժառանգները մինչեւ օրս տառապում են ինքնության, պատմական արմատների կորստի պատճառով. անհնար է պարզել, թե ովքեր են նրանց նախնիները, որտեղ են ապրել Ամերիկա բերվելուց առաջ», պնդում է փաստաբանը։

Հայցվորները դատարանին ներկայացրել են իրենց ծագումը հաստատող ԴՆԹ-ի փորձաքննության արդյունքները եւ ստրկավաճառների հետ «Լլոյդսի» կնքած ապահովագրական պայմանագրերը։ «Լլոյդսի» ներկայացուցիչները հրաժարվել են մեկնաբանել ընկերությանը ներկայացված դատական հայցի մանրամասնությունները, նշելով միայն, որ ստրկավաճառությանն օժանդակելու ամբաստանությամբ ավելի վաղ իրենց ներկայացված մյուս հայցերը դեռ քննության փուլում են։

Պ. Ք.

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը մարտի 30-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահի տեղակալ Ա. Ջավադյանը, հաստատեց ՀՀ կենտրոնական բանկի 2003 թ. տարեկան հաշվետվությունը, որը սահմանված կարգով կուղարկվի ՀՀ Ազգային ժողով։

ԿԲ խորհուրդը հաստատեց «ՀՀ պետական պարտատոմսերի առաջնային տեղաբաշխման, թերտեղաբաշխված պարտատոմսերի տեղաբաշխման, հետգնման, կազմակերպման եւ սպասարկման», «ՀՀ պետական պարտատոմսերի պահառության գործունեության մասին», «ՀՀ պետական պարտատոմսերի գրավի հետ կապված գործառնությունների իրականացման մասին», «Պետական արժեթղթերի հաշվառման եւ հաշվարկների համակարգում կիրառվող հաշվեհամարների կոդավորման», «ՀՀ պետական պարտատոմսերի երկրորդային շուկայում շրջանառության», «Պետական պարտատոմսերով գործառնություններում կիրառվող փաստաթղթերի նվազագույն վավերապայմանների մասին» կարգերը։

ԿԲ խորհրդի որոշմամբ գրանցվեց «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ-ի «Մեղրի-Ագրո» եւ «Կապան-Ագրո» գործունեությունների դադարեցումը։ Խորհուրդը համաձայնություն տվեց «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ-ի «Վեդի», «Արմավիր», «Արթիկ» եւ «Թալին» մասնաճյուղերի գործունեությունների վայրերի փոփոխություններին համապատասխանաբար ք. Վեդի, Արարատյան փողոց 61, ք. Արմավիր, Հանրապետության փողոց 17, ք. Արթիկ, Ազատության հրապարակ 1 եւ ք. Թալին, Խանջյան հասցեներով։

ԿԲ խորհրդի որոշմամբ արտարժույթի առք ու վաճառքի լիցենզիաներ տրամադրվեցին անհատ ձեռնարկատերեր Արծրուն Ստեփանյանին, Արման Բարոյանին եւ «Արմենֆարմ» ՍՊԸ-ին։ ԿԲ խորհուրդն ուժը կորցրած ճանաչեց արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններ իրականացնելու թիվ 132 լիցենզիան։

ԿԲ խորհուրդը որոշեց հրատարակել «ՀՀ կենտրոնական բանկի տեղեկագիր» ամսական պարբերականի 2004 թվականի փետրվար ամսվա համարը։

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Բանկային տոկոսի հաշվարկային դրույքը

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի որոշմամբ բանկային տոկոսի հաշվարկային դրույքը մարտի 30-ից սահմանվել է տարեկան 18 տոկոս։

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 2004-2005 ուսումնական տարվա ընդունելությունը մագիստրոսի կոչում շնորհող հետեւյալ ծրագրերով՝

- ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ
- ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԻ ԵՎ ՏԵՂԵԿՈՒՅԹԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
- ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
- ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՈՒՍՄՈՒՆՔՆԵՐ
- ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ
- ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
- ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ

ինչպես նաեւ

- ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ՝ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐ ՇՆՈՐՀՈՂ ԾՐԱԳԻՐ

Բարձրագույն կրթությունը եւ անգլերենի լեզվի լավ իմացությունը պարտադիր են։

Փաստաթղթերի ընդունման վերջնաժամկետն է ապրիլի 12-ը, ժ. 15-00։

Տեղեկությունների համար դիմել՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 19 գրասենյակ
Հեռ. 51-27-93, 51-27-92

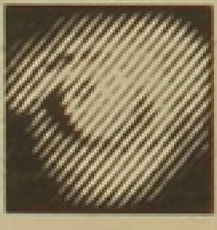

Նորարար Փորձառական Արվեստի Կենտրոն
մարտի 30-ին, ժ. 17:00-ին
Նախագիծ՝ Նվիրված կանանց խնդիրներին
«Մայրերը հալվում են երկրի ներսում...»։
Ցուցահանդեսը կշարունակվի մինչեւ ապրիլի 9-ը։

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In Armenian, Russian, English, and Turkish

Ձեւ N 1

Հաշվապահական հաշվեկշիռ
առ 01.01.2004 թ.

Կազմակերպության անվանումը	«Երկնաքար» ՍՊԸ
Փաստացի գործունեության հիմնական երկու տեսակները	Հասարակական սննդի եւ այլ տեսակի ծառայությունների կազմակերպում; Հասարակական սննդի եւ շահումով խաղեր
Պետական ռեգիստրում գրանցման համարը	01Ա-41923
Հարկ վճարողի հաշվառման համարը	28202003292
Չափի միավորը	հազ. դրամ
Գտնվելու վայրը	Կոտայքի մարզ գյուղ «Զովեն» եւ Գառնի ուղղության ու Սախարյան փողոցների հատման կետում
Հեռախոսը	64-59-03
Փաստացի գործունեության իրականացման վայրը	Նույն տեղում
Հեռախոսը	64-46-60, 63-90-99

Ակտիվ	տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջին
I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	010	5800.0	5800.0
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	080	5800.0	5800.0
II. Ընթացիկ ակտիվներ			
Կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքեր բյուջեի գծով	170	1696.7	130.3
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	220	1696.7	130.3
Հաշվեկշիռ	230	7496.7	5930.3

Պասիվ	տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջին
III. Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի գծով գումար	240	5800.0	5800.0
Ընդամենը սեփական կապիտալ	300	5800.0	5800.0
V. Ընթացիկ պարտավորություններ			
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	410	1643.0	
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	420	17.7	130.3
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի եւ աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	430	36.0	
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ	490	1696.7	130.3
Հաշվեկշիռ	500	7496.7	5930.3

Ձեւ N 2

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Նախորդ տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Հաշվետու տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Նախորդ տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան	Հաշվետու տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ	010	21054.5	15313.4	21054.5	15313.4
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք	020	21022.5	15429.0	21022.5	15429.0
Համախառն շահույթ (վնաս)	030	546.8	1460.6	546.8	1460.6
Իրացման ծախսեր	040	548.8	1300.0	548.8	1300.0
Վարչական ծախսեր	050	30.0	45.0	30.0	45.0

Ձեւ N 4

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Նախորդ ժամանակաշրջան: Գումար	Նախորդ ժամանակաշրջան: դրամարկղ	Հաշվետու ժամանակաշրջան: Գումար	Հաշվետու ժամանակաշրջան: դրամարկղ
		դրամ			դրամ
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների մուտքեր					
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից	020	21054.5	21054.5	15313.4	15313.4
Գործառնական այլ գործունեությունից, այդ թվում	030	546.8	546.8	1460.6	1460.6
Ընդամենը գործառնական գործունեությունից մուտքեր	040	21601.3	21601.3	16774.0	16774.0
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների ելքեր					
Նյութերի, ապրանքների ձեռքբերման գծով	050	548.8	548.8	1300.0	1300.0
Աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման գծով	060	3800.0	3800.0	2720.0	2720.0
Վճարումներ աշխատակիցներին եւ նրանց անունից	070	383.5	383.5	1330.0	1330.0
Վճարումներ բյուջե	080	14907.4	14907.4	10917.5	10917.5
Վճարումներ սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամ	090	264.9	264.9	376.2	376.2
Ընդամենը գործառնական գործունեությունից ելքեր	010	19904.6	19904.6	16643.7	16643.7
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին	350	1696.7	1696.7	130.3	130.3

Ձեւ N 5

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2003 թ. տարեկան
5.3.2. Հաշվապահական հաշվեկշռին կից ծանոթագրություններ

Հիմնական միջոցներ

Աղյուսակ 2

Դասի անվանումը	Տող	Նախորդ տարվա վերջի մնացորդը	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջի մնացորդը
Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ			
Շենքեր			
հաշվեկշռային արժեք	010	5800.0	5800.0
արժեք	011	5800.0	5800.0

Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին

Աղյուսակ 14

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Նախորդ տարվա վերջի մնացորդը	Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) վերջի մնացորդը
Հաստատագրված վճարներ	080	1643.0	
Այլ պարտադիր վճարներ	130	53.7	130.3
Ընդամենը	140	1696.7	130.3

5.3.4. Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությանը կից ծանոթագրություններ

Ֆինանսական արդյունքների հաշվետվություն ծախսերի ըստ բնույթի դասակարգմամբ

Աղյուսակ 18

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Նախորդ տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Հաշվետու տարի (միջանկյալ ժամանակաշրջան աճողական)	Նախորդ տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան	Հաշվետու տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայություններից իրացումից հասույթ	010	21054.5	15313.4	21054.5	1531.4
Գործառնական այլ եկամուտներ	020	546.8	1460.6	546.8	1460.6
Օգտագործված հումք եւ նյութեր	050	21571.3	16598.7	21571.3	16598.7
Անձնակազմի գծով ծախսումներ	060	30.0	45.0	30.0	45.0

Ղեկավար ԿԱՐԵՆ ԱՎԱԳՅԱՆ

Կ. Տ.

Գլխավոր հաշվապահ ՀՈՎԻԿ ՕՀԱՆՅԱՆ

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյանց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 30. 03. 2004 Գինը՝ 100 դրամ